

תורה אור • פרשת וישב • מאמר 2

והנה אנחנו מאלמים אלמים כו'

”והנה אנחנו מאלמים אלומים”

בירור הניצוצות המפוזרים של הכלים השבורים נעשה בשני שלבים: עבודת האחים מלמטה, המאחדת את השברים ומבטלת אותם לפני ה', והאור של יוסף מלמעלה, המשלים את הכללתם באלקות.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/2/

הנקודה

בירור הניצוצות המפוזרים של הכלים השבורים נעשה בשני שלבים: עבודת האחים מלמטה, המאחדת את השברים ומבטלת אותם לפני ה', והאור של יוסף מלמעלה, המשלים את הכללתם באלקות.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מפרש את חלומו של יוסף על האלומות לאור תורת הקבלה על שבירת הכלים. הכלים של תוהו נשברו לרסיסים, והאור הסתלק מהם, כמו אותיות של מילה שהתפזרו זו מזו. הרסיסים נעשו לריבוי הנשמות, המלאכים והניצוצות האלקיים, ונעשו מפורדים יותר ככל שירדו למטה. רפ"ח הניצוצין של אצילות התפצלו לאינספור רסיסים בעשיה, ולכן הגלות ארוכה כל כך. תפקידו של עם ישראל הוא לאחד אותם באחדות ה', "גוי אחד בארץ". קשירת האלומות בידי האחים היא הבירור הראשון: הם מקבצים את הניצוצות המפוזרים ומעלים אותם כמיין נוקבין למלכות של אצילות, בביטול גמור כל כך עד שהם "אילמים", כרמז ל"אלומים", כמו עובר ברחם. זוהי עדיין רק יחודא תתאה. בירור שני, מיין דוכרין משם מ"ה באמצעות חכמה, צריך לבוא מלמעלה, וזהו יוסף, ששורשו ביסוד של אצילות. השתחוויית האלומות היא ביטול האחים, הממשיך את אורו למטה, ואילו השתחוויית יעקב המשיכה ליוסף אור מקיף. האחים שנאו אותו משום שטעו וחשבו ששורשם בז"א הוא מדרגתם בפועל בבריאה.

מבנה

1	השבירה כהפרדה	¶1-5
מלכי תוהו נופלים; שבירה פירושה התפצלות, כמו אותיות שנפרדו זו מזו, והיא יוצרת את ריבוי הבריאה, ההולך וגדל ככל שירדדים למטה.		
2	הנהר שמתפצל	¶6-11
נהר עדן נשאר אחד באצילות ומתפצל מבריאה ולמטה; המלאכים, הנשמות ורפ"ח הניצוצין מתרבים בכל מדרגה.		
3	מדוע הגלות ארוכה כל כך	¶12
רפ"ח הניצוצין של אצילות נשברו למטה לאינספור רסיסים, ולכן בירורם נמשך זמן רב מאוד.		
4	להפוך את הרבים לאחד	¶13-16
"כולם בחכמה עשית": חכמה מאחדת מחדש את הרסיסים, וישראל עושים אחדות גם בעולם הנמוך ביותר.		
5	קשירת האלומות: הבירור הראשון	¶17-22
האחים מעלים ניצוצות כמיין נוקבין למלכות של אצילות; ביטול כזה הוא "אילם", כמו עובר ברחם.		
6	הבירור השני מלמעלה	¶23-27
מיין דוכרין, שם מ"ה באמצעות חכמה, צריכים להשלים את הבירור, כשם שאהבה ויראה הניתנות מלמעלה משלימות את אהבתו ויראתו של האדם; זוהי מדרגת יוסף.		

7 האלומות משתחוות 28-33
יוסף שותף לבירור הראשון, אך הוא לבדו מביא את הבירור השני; ההשתחויה מבטאת גם ביטול וגם המשכה מלמעלה, וכך מתיישבים שני החלומות.

8 טעותם של האחים 34-35
האחים חשבו ששורשם בז"א הופך אותם לשווים ליוסף, אך הם נמצאים בבריאה והוא ביסוד של אצילות.

מושגים

שבירת הכלים שבירת הכלים
שבירת הכלים של תוהו, המתפרשת כאן כהתפצלותם לרסיסים רבים, שממנה נוצר ריבוי הבריאה.

רפ"ח הניצוצין רפ"ח הניצוצין
ניצוצות האור שנפלו עם הכלים השבורים; באצילות הם נמנים כרפ"ח, ולמטה הם מתפצלים לאינספור רסיסים.

בירור בירור
הוצאת הניצוצות הקדושים מן העולמות התחתונים והעלאתם בחזרה לאלקות, הנעשית בשני שלבים.

מיין נוקבין (מים נקביים) מיין נוקבין
ההתעוררות והעלייה מלמטה; כאן הכוונה לניצוצות המתבררים ועולים בביטול למלכות של אצילות.

מיין דוכרין (מים זכריים) מיין דוכרין
ההשפעה מלמעלה הבאה כמענה לעלייה, אור שם מ"ה באמצעות חכמה; כאן זוהי מדרגת יוסף.

עיבור עיבור
מצב של התבטלות גמורה למקור, ללא מציאות עצמאית וללא כוח להשפיע, כמו עובר; זהו מצבם של הניצוצות העולים.

יחודא תתאה ויחודא עילאה יחודא תתאה ויחודא עילאה
יחודא תתאה הוא ביטולו של נברא; יחודא עילאה היא אחדות אמיתית עם ה', שבתוכה צריכה היחודא תתאה להיכלל.

השבירה כהפרדה

1 והנה אנחנו מאלמים אלמים^{1,2} כו'. כתיב אלה המלכים אשר מלכו³ כו' שהן ז' מלכין קדמאין דתהו שנפלו בשבירה⁴ למטה לשם ב"ן דאצי מקור דבי"ע ומשם ירדו בבי"ע וזהו ענין מיתת המלכים כידוע.⁵

"והנה אנחנו מאלמים אלומים" וכו'. נאמר: "אלה המלכים אשר מלכו" וכו' — אלה הם שבעת המלכים הקדמונים של תוהו, שנפלו בשבירת הכלים למטה, אל שם ב"ן של אצילות, שהוא המקור לבריאה, יצירה ועשיה, ומשם ירדו לעולמות בי"ע. זהו ענין "מיתת המלכים", כידוע.

המאמר פותח בחלומי הראשון של יוסף, שבו הוא ואחיו מאלמים אלומים בשדה, ומיד פונה לרשימת מלכי אדום ש"מלכו ומתו". על פי הקבלה, מלכים אלה הם שבעת מלכי תוהו הקדמונים, שהכלים שלהם לא יכלו להכיל את האור שבחם ונשברו. הם נפלו אל שם ב"ן של אצילות — ההיבט הנקי והמקבל, המזוהה עם מלכות — שהוא המקור שממנו נמשכים שלושת העולמות התחתונים, בריאה, יצירה ועשיה. משם הם ירדו לעולמות אלה; ירידה זו היא המכונה בקבלה "מיתת המלכים".

2 והנה בשבירה⁶ נפלו כמה בחי' דהיינו הן בחי' נשמות והן בחי' מלאכים והן בחי' כחות אלקיים עצמם כולם נשברו ונפלו למטה בבי"ע והכחות אלקים נפילתן היינו שירדו להחיות בבי"ע כו'.

והנה בשבירת הכלים נפלו כמה בחינות: בחינת נשמות, בחינת מלאכים ובחינת הכוחות האלקיים עצמם. כולם נשברו ונפלו למטה, לעולמות בריאה, יצירה ועשיה; ונפילתם של הכוחות האלקיים פירושה שירדו להחיות את עולמות בי"ע וכו'.

בשבירה נפלו שלושה סוגים: שורשי הנשמות, שורשי המלאכים והכוחות האלקיים עצמם. אצל הכוחות האלקיים, "נפילה" אינה פירושה שהם נעשו בלתי קדושים; פירושה שהם ירדו להיות מקור החיות של העולמות התחתונים.

ופי' וענין השבירה של הכלים ושל הנצוצות כו'. הוא ענין התפרדותן לחלקים רבים כמו עד"מ תיבת ברוך כשאותיותי מצורפות בתיבה זו מתלבש בהן השכלה שהוא ענין הברכה⁶

הביאור והענין של שבירת הכלים והניצוצות וכו' הוא שנפרדו לחלקים רבים. למשל, במילה "ברוך": כאשר אותיותיה מצטרפות למילה זו, מתלבש בהן רעיון — ענין הברכה

אדמו"ר הזקן מגדיר כעת מה פירוש "שבירה": לא השמדה, אלא התפרדות לחלקים רבים. המשל הוא המילה "ברוך": כל עוד אותיותיה מצטרפות, הן נושאות את רעיון הברכה.

אבל כשיתפרדו הדי' אותיות אלו זמ"ז להיות הבי"ת בפ"ע וכן הרי"ש וכו' אזי לא ימצא בהן התלבשות השכלה זאת כלל.⁷

אבל כאשר ארבע האותיות הללו נפרדות זו מזו, כך שהבי"ת עומדת בפני עצמה, וכן הרי"ש וכו', שוב אין הרעיון הזה מתלבש בהן כלל.

כאשר ארבע האותיות נפרדות, כל אות בפני עצמה כבר אינה נושאת את הרעיון הזה. כך גם כאשר הכלים נשברו, האור שהכילו שוב לא יכול היה להתלבש בהם.

3 ועדי"ז הוא שבה"כ דתהו שנתפרדו הכלים לחלקים רבים מפורדים זמ"ז עד שנסתלק מהם האור שהי מתלבש בתוכן קודם פירוד זה.

וכך היא שבירת הכלים של תהו: הכלים נפרדו לחלקים רבים, הנבדלים זה מזה, עד שהאור שהיה מתלבש בתוכם קודם להפרדה זו הסתלק מהם.

המשל מתיישם כאן: כלי תהו נשברו לחלקים נפרדים, ומשום שכבר לא היו שלם אחד, האור שמילא אותם הסתלק.

ומצד זה ירדו במדרגה בבחי' ביי"ע ונתהוו מזה עולמות הנפרדים בראים רבים מינים ממינים שונים כמ"ש היש מספר⁸ כו'.

ובשל כך ירדו במדרגה לבחינת ביי"ע, ומכך נתהוו עולמות נפרדים — נבראים רבים, מינים ממינים שונים, כמו שנאמר: "היש מספר" וכו'.

לאחר שהאור הסתלק מהם, החלקים ירדו למדרגת בריאה, יצירה ועשיה, ומהם נוצרו "עולמות הנפרדים": המון עצום של נבראים ומינים מובחנים. הפסוק "היש מספר לגדודיו" מבטא את ריבוי הנבראים שאין לו שיעור.

4 והנה עצמות המאציל ב"ה הוא יחיד ומיוחד בתכלית היחוד כנודע ולזאת כדי שיתהוו בחי' הנבראים

והנה עצמות המאציל, ברוך הוא, יחיד ומיוחד בתכלית האחדות, כידוע. לכן, כדי שיתהוו נבראים

עצמותו של הקב"ה, המכונה כאן "המאציל", היא אחדות מוחלטת. מכאן עולה השאלה כיצד יכולים לבוא ממנו נבראים נפרדים רבים.

שהם בבחי' רבוי גדול ובבחי' פירוד שהם בחי' יש ודבר בפ"ע שזהו ממש המנגד אל אמתות אחדות ב"ה שאין עוד מלבדו.⁹

שהם בריבוי גדול ובמצב של פירוד — בבחינת ישות ודבר בפני עצמו, שהיא ממש ההפך מן האמת של אחדותו יתברך, שאין עוד מלבדו,

הנבראים רבים, וכל אחד מהם מרגיש את עצמו כ"יש" נפרד העומד בפני עצמו. זהו ההפך הגמור מן האמת של אחדות ה', המתבטאת בפסוק "אין עוד מלבדו".

הוצרך להיות ע"י שבה"כ שמחמת שנתפרדו לחלקים קטנים רבים מאד עיי"ז נעשה בחי' הרבוי של הנבראים וגם ע"י פירוד זה נעשה כל נברא מהות בפ"ע שכל מלאך מובדל מחבירו כו'.

הדבר היה צריך לבוא דווקא באמצעות שבירת הכלים: משום שנפרדו לחלקים קטנים רבים מאוד, נוצר בכך ריבוי הנבראים; ובגלל הפרדה זו נעשה כל נברא מהות בפני עצמה, כך שכל מלאך מובדל מחבירו וכו'.

התשובה היא שהדבר היה צריך לבוא באמצעות השבירה. מכיוון שהכלים נשברו לאינספור חלקים קטנים, נעשה העולם מרובה בנבראים; ומכיוון שהחלקים נפרדו, כל נברא נעשה ישות מובחנת בפני עצמה, עד שאפילו כל מלאך מובדל מכל מלאך אחר.

5 והנה כאשר ירדו הכלים והנצוצות מאת פניו ית' לפי גודל הירידה כך נעשה בהם הפירוד והרבוי.

והנה כאשר ירדו הכלים והניצוצות מפניו יתברך, מידת הפירוד והריבוי שנוצרה בהם הייתה לפי מידת הירידה

מידת הפירוד תלויה בעומק נפילתם של החלקים: ככל שהם רחוקים יותר מהקב"ה, כך הם מתפוררים ומתרבים יותר.

וכל שעדיין לא ירדו כ"כ אזי לא הי' הפירוד כ"כ כי כל הקרוב קרוב יותר אליו ית' יש בו יותר

כל מה שעדיין לא ירד כל כך, לא היה בו פירוד רב כל כך, שכן כל הקרוב יותר אליו יתברך יש בו יותר

בחלקים שלא נפלו רחוק כל כך יש פחות פירוד, מפני שהקרבה לה' מביאה ליותר ביטול ואחדות

הבטול והאחדות וכל שנתרחקו יותר אזי נעשה בהן יותר הפירוד והרבוני ונמצא כשנפלו למטה בעשייה נעשה הפירוד והרבוני ביותר.

ביטול ואחדות; וככל שהתרחקו יותר, כך התרבו בהם הפירוד והריכוני. נמצא שכאשר נפלו למטה, לעולם העשיה, הפירוד והריכוני נעשו גדולים ביותר.

ככל שדבר רחוק יותר מה', כך הוא מפורד ומרובה יותר. לכן בעשיה, העולם התחתון ביותר, הפירוד והריכוני מגיעים לשיאם

קטע 2 • 61-11

הנהר שמתפצל

6 וז"ש ונהר יוצא מעדן¹⁰ להשקות את הגן ומשם יפרד כו' שהנהר הנמשך מעדן שהוא חכ' דאצילות

, וזהו שנאמר: "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד" וכו'. הנהר הנמשך מעדן, שהיא חכמה דאצילות

הפסוק "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד" ממחיש את הכלל. הנהר היוצא מעדן הוא חכמה דאצילות — החכמה האלקית שממנה נמשך השפע

בהיותה נמשכת והולכת דרך כל עולם האצי" עד הגן הוא בחי' מל' דאצילות הוא הכל נהר אחד עדיין מושלל מגדר ההתחלקות בתכלי'.

כל עוד הוא נמשך והולך דרך כל עולם האצילות עד הגן, שהוא בחינת מלכות דאצילות, הוא עדיין נהר אחד, ללא כל התחלקות.

כל עוד הנהר זורם באצילות עד ל"גן", שהוא מלכות דאצילות, הוא עדיין נהר אחד שאינו מחולק

כי באצי" איהו וגרמוהי חד שהן בכחי' ביטול אמיתי למאצילן ומיוחדין עמו בתכלית היחוד שהוא הפוך הפירוד והרבוני כו'.

כי באצילות "איהו וגרמוהי חד" — הספירות בטלות באמת למאצילן ומיוחדות עמו בתכלית האחדות, שהיא ההפך מפירוד וריכוני וכו'.

הסיבה היא שבאצילות הספירות מאוחדות עם הקב"ה, כפי שאומר הביטוי שבזוהר: "איהו וגרמוהי חד". הן בטלות אליו לחלוטין ומיוחדות עמו, והדבר הפוך מפירוד

7 וכיון שמגיע הנהר בראש הבריאה אזי כתיב ומשם יפרד והיה לדי ראשים. ואף שלא נתוסף בו מים עכ"ז נתפרד והיו לדי חלקים.

וכאשר הנהר מגיע לראש הבריאה, נאמר: "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". אף שלא נוספו בו מים, בכל זאת הוא נפרד ונעשה לארבעה חלקים.

כאשר הנהר מגיע לראש הבריאה, העולם הראשון של מציאות נפרדת, נאמר: "משם יפרד והיה לארבעה ראשים". לא נוסף בו דבר, ובכל זאת הוא נעשה לארבעה חלקים: החלוקה באה מן העולם התחתון, ולא מן הנהר עצמו.

והן ד' מחנות שכינה פני ארי' אל הימין פני שור¹¹ כו'. אך הם חלקים כוללים עדיין שכל חלק מהם כולל כמה פרטים רבים.

אלה הם ארבעת מחנות השכינה: "פני אריה אל הימין, פני שור" וכו'. אך עדיין מדובר בחלקים כלליים, שכל אחד מהם כולל פרטים רבים.

ארבעת הראשים הם ארבעת מחנות השכינה, ארבעת פני המרכבה של יחזקאל: אריה, שור, נשר ואדם. אך אלה עדיין חלוקות כלליות, שכל אחת מהן כוללת פרטים רבים.

8 ובירידת המדרגה עוד נתחלק מבחי' מיכאל שהוא בחי' פני אריה לקפ"ו אלף בחינות מחולקות שהן מחנה מיכאל.

וככל שהמדרגה יורדת עוד, בחינת מיכאל, שהיא בחינת פני אריה, מתחלקת למאה ושמונים ושישה אלף בחינות נפרדות, שהן מחנה מיכאל.

ככל שהזרימה יורדת עוד, כל מחנה כללי מתחלק שוב: מיכאל, פני האריה, נעשה למאה ושמונים ושישה אלף בחינות נפרדות, המלאכים שבמחנהו.

וכן מבחי' גבריאל שהוא בחי' פני שור נתחלק לחלקים רבים שהם כל פרטי המלאכים דמחנה גבריאל כו' וכ"ז הוא עדיין בעולם הבריאה וביצירה מתחלק עוד לפרטים יותר שהן הרוחות דיצירה.

וכן בחינת גבריאל, שהיא בחינת פני שור, מתחלקת לחלקים רבים, שהם כל המלאכים הפרטיים של מחנה גבריאל וכו'. כל זה עדיין בעולם הבריאה; ביצירה היא מתחלקת לפרטים רבים עוד יותר, שהם הרוחות של היצירה.

גם גבריאל, פני השור, מתחלק לכל המלאכים הפרטיים שבמחנהו. זה עדיין בבריאה; ביצירה החלוקה נעשית דקה עוד יותר, לרוחות של היצירה.

ובעשיה מתחלק עוד לחלקים רבים ביותר שהם הנפשות דעשיה והכל הוא מבחי' שבה"כ שמתפררים בפירור אחר פירור ורובי אחר רובי כנ"ל.

ובעולם העשיה היא מתחלקת לחלקים רבים עוד יותר, שהם הנפשות של העשיה. כל זה נובע מבחינת שבירת הכלים, המתפוררת לרסיס אחר רסיס ולריבוי אחר ריבוי, כפי שהוסבר לעיל.

בעשיה החלוקה דקה מכולן: לנפשות של העשיה. כל זה הוא המשך פעולתה של השבירה: רסיס אחר רסיס, ריבוי אחר ריבוי.

אך המלאכים הם אשר כבר נתקנו בכח עולם התקון וזהו הנק' ואשר משרתיו כולם עומדים כו'. ובחיי יוצר משרתי' הם המתבררי' בכ"י כו':

אך המלאכים הם אלה שכבר נתקנו בבחינת עולם התיקון; עליהם נאמר: "ואשר משרתיו כולם עומדים" וכו'. ובחינת "יוצר משרתים" היא אלה שמתבררים בכל יום וכו'.

המלאכים עצמם, לעומת זאת, כבר נתקנו והם חלק מעולם התיקון; בתפילה מתוארים המלאכים האלה כ"משרתיו כולם עומדים" במרומים. המלאכים של "יוצר משרתים" הם אלה שעדיין מתבררים בכל יום.

9 והנה כמו שהוא במלאכים כך עד"ז נמצא בנשמות שע"י רבוי ירידת המדרגות בהשתלשלות העולמות מתפררים לחלקים קטנים מאד ברכוי אחר רבוי כו'

והנה, כפי שהוא במלאכים, כך נמצא גם בנשמות: בעקבות ריבוי מדרגות הירידה בהשתלשלות, הן מתפוררות לחלקים קטנים מאד, ריבוי אחר ריבוי וכו'.

גם הנשמות פועלות לפי אותו כלל כמו המלאכים: בירידתן דרך השתלשלות העולמות הן מתחלקות לחלקים קטנים יותר ויותר.

כי ד' דגלי מדבר הם מספר שרשי הנשמות בעולם הבריאה ונשמת יהודה כוללת כל הנשמות שבמחנה יהודה

כי ארבעת דגלי המדבר הם כנגד מספר שרשי הנשמות בעולם הבריאה, ונשמת יהודה כוללת את כל הנשמות שבמחנה יהודה,

ארבעת דגלי מחנה ישראל במדבר מקבילים לארבע קטגוריות השורש של הנשמות בבריאה. נשמת יהודה כוללת את כל נשמות מחנהו.

ואח"כ נתחלק להרבה נשמות פרטיים שבדגל מחנה יהודה וכן בשאר הדגלים והשבטים עד שנעשו ס"ר בעולם הבריא'.

ואחר כך היא מתחלקת לנשמות פרטיות רבות בדגל מחנה יהודה, וכן בשאר הדגלים והשבטים, עד שנעשו שש מאות אלף בעולם הבריאה.

משם היא מתחלקת לנשמות הפרטיות של דגל יהודה, וכך גם בשאר הדגלים והשבטים, עד שמספרן בבריאה מגיע לשש מאות אלף.

כי התורה מדברת הכל בעולם הבריאה אבל ביצירה נתרבו החלקים יותר במספר גדול הם בכח"י הרוח דיציר'.

שהרי התורה מדברת כולה בעולם הבריאה; אך ביצירה התרכו החלקים עוד למספר גדול, והם מבחינת הרוח של היצירה.

התיאור שבתורה, על מחנות ושבטים שנמנו במספר, מתייחס לנשמות כפי שהן בבריאה. ביצירה הן מתרבות עוד, לבחינת הרוח של הנשמות.

10 ובעשי המספר של הנפשות דעשייה הוא גדול יותר מכולן. אך הס"ר נשמות הם שכבר נתקנו ונתבררו¹² משבה"כ ונכללו בעולם התקון.

ובעולם העשייה מספר הנפשות של העשייה גדול מכולם. אך שש מאות אלף הנשמות כבר נתקנו והתבררו משבירת הכלים ונכללו בעולם התיקון.

בעשייה מספר הנשמות שבבחינת נפש הוא הגדול ביותר. אך שש מאות אלף נשמות השורש כבר נתקנו והתבררו מן השבירה, והן שייכות לעולם התיקון.

וכמו שנמצא ענין השבירה שהוא בחי' הרבוי והפירוד בנשמות ומלאכי' כנ"ל כך ימצא בכחות האלקיים ממש שנתחלקו לחלקים רבים מאד ונתפזרו לבי"ע כו'

וכשם שמצויה השבירה, שהיא בחינת ריבוי ופירוד, בנשמות ובמלאכים, כפי שהוסבר לעיל, כך היא מצויה גם בכוחות האלקיים עצמם: הם התחלקו לחלקים רבים מאוד והתפזרו בבריאה, ביצירה ובעשייה וכו'.

אותו פיצול שמצוי בנשמות ובמלאכים חל גם על הכוחות האלקיים עצמם: גם הם נשברו לחלקים רבים מספור והתפזרו בבריאה, ביצירה ובעשייה.

וכל מה שירדו יותר בירידת המדרגה נתרבה יותר הפירוד דהיינו שכל חלק וכל נצוץ נתחלק עוד לנצוצות וחלקים רבים ע"ד הנ"ל במלאכי' ונשמות כי

וככל שירדו עוד במדרגה, כך התרבה הפירוד; כלומר, כל חלק וכל נצוץ התחלקו עוד לנצוצות וחלקים רבים, כפי שהוסבר לעיל לגבי מלאכים ונשמות. כי

וככל שנפלו למטה יותר, כך התחלקו כל חלק וניצוץ לנצוצות נוספים, כפי שאירע במלאכים ובנשמות.

הנה ידוע ע"פ ורוח אלקים מרחפת^{13,14} רפ"ח מת^{15,16} דהיינו רפ"ח נצוצין שנפלו מעולם התהו עם הכלים שנשברו.

הנה ידוע על הפסוק "ורוח אלקים מרחפת": "מרחפת" [נדרש כ] "רפ"ח מת", כלומר, רפ"ח נצוצות שנפלו מעולם התהו יחד עם הכלים שנשברו.

הדבר מבוסס על פירוש האריז"ל ל"ורוח אלקים מרחפת": אותיות "מרחפת" מצטרפות ל"רפ"ח מת", כלומר, רפ"ח הנצוצות שנפלו מתהו יחד עם הכלים השבורים.

11 ומספר רפ"ח הוא בחי' הפירוד של הנצוצין שנפלו כמו שהיו עדיין באצילות¹⁷ שזהו ראשית ירידתן שאז נתפרדו למספר רפ"ח וזהו רפ"ח מת¹⁸ כו'.¹⁹

מספר רפ"ח מציין את הפירוד של הנצוצות שנפלו כפי שהיו עדיין באצילות, שהיא תחילת ירידתם; אז הם נפרדו למניין רפ"ח. וזהו "רפ"ח מת" וכו'.

מספר רפ"ח מתאר את הנצוצות בשלב הראשון של נפילתם, כשעדיין היו באצילות; החלוקה הראשונה לרפ"ח היא הנרמזת ב"רפ"ח מת".

אבל אח"כ כשנפלו מאצי לעולם הבריאה אזי כל נצוץ מרפ"ח נצוצים הנ"ל שבאצי נתחלק שם
בבריאה לחלקים רבים מאד וכשנפלו מבריאה ליצירה

אבל לאחר מכן, כשנפלו מאצילות לעולם הבריאה, כל ניצוץ מאותם רפ"ח ניצוצות שבאצילות, שהוזכרו לעיל, התחלק שם
בבריאה לחלקים רבים מאוד; וכשנפלו מבריאה ליצירה

כשנפלו מאצילות לבריאה, כל אחד מרפ"ח הניצוצות התחלק שם לחלקים רבים מאוד; והם התחלקו שוב כשנפלו ליצירה

אזי נתחלקו עוד לחלקים ונצוצים קטנים וכן מיצי לעשיה נתחלקו ונתפרדו עוד ביותר לאלפים
ורבבות.²⁰

הם התחלקו עוד לחלקים ולניצוצות קטנים; וכן מיצירה לעשיה הם התחלקו ונפרדו עוד יותר, לאלפים ולרבבות

מיצירה לעשיה הם התחלקו עוד יותר, לאלפים ולעשרות אלפים של ניצוצות זעירים

קטע 3 • 121

מדוע הגלות ארוכה כל כך

12 ובזה יובן מה שנמשך הגלות כ"כ הרבה יותר מן י"ז מאות שנה וידוע שהכוונה הכל לברר הרפ"ח
ניצוצים וכשיוגמרו הברורי יבא משיח ב"א.

בכך יובן מדוע הגלות נמשכה זמן רב כל כך, הרבה יותר משבע עשרה מאות שנה. ידוע שכל המטרה היא לברר את רפ"ח
הניצוצות, וכשיושלמו הברורים יבוא משיח במהרה בימינו

ההסבר על רפ"ח הניצוצות והתפצלותם עונה על שאלה ממשית: מדוע הגלות נמשכה זמן רב כל כך, כבר יותר מ-1,700 שנה בזמן שנאמרו
הדברים? כל מטרת הגלות היא לברר את רפ"ח הניצוצות, וכשהעבודה תושלם יבוא משיח

וא"כ הוא תמוה וכי אפשר שלא נתברר עדיין רפ"ח נצוצים במשך רב כזה אשר דור הולך ודור בא²¹
וכל אי מישאל מברר חלקו שצריך

ואם כן, הדבר תמוה: האם ייתכן שעדיין לא התבררו רפ"ח הניצוצות במשך זמן רב כל כך, שבו "דור הולך ודור בא", וכל יהודי
מברר את החלק שהוא צריך

השאלה מתחדדת: רפ"ח הוא מספר קטן, ובמשך דורות רבים כל יהודי בירר את הניצוצות השייכים לחלקו

לברר ומה גם שמספרן של ישראל שצריכי לברר הרפ"ח הם ס"ר כיוצאי מצרים והרי עתה ב"ה ישראל
רבים יותר ממספר זה²² יוסף הי עליהם כו'

לברר? יתר על כן, מספר היהודים שצריכים לברר את רפ"ח הוא שש מאות אלף, כמספר היוצאים ממצרים; וכעת, ברוך ה',
מספר היהודים גדול יותר, הי יוסף עליהם וכו'

העוסקים במלאכה רבים: שש מאות אלף נשמות, כמספר היוצאים ממצרים, ובזמנו של אדמו"ר הזקן עם ישראל כבר מנה יותר ממספר זה

וכי'ש בזמן הקדמוני' שהי' נמצא כפרים שהיו בהם יותר מס"ר כמ"ש בגמ' כפר שחליים²³ כו'.

וכל שכן בזמנים הקדומים, שבהם היו כפרים שמספר תושביהם עלה על שש מאות אלף, כפי שנאמר בגמרא על כפר שחלים וכו'.

בתקופת התלמוד, לפי דברי הגמרא, היו כפרים יחידים שמנו יותר משש מאות אלף איש. אם כך, כשכל כך הרבה עוסקים בכך במשך זמן רב כל כך, כיצד ייתכן שרפ"ח הניצוצות עדיין לא התבררו?

אלא שהוא משום שלמטה בעשייה נתפרדו הניצוצי' לאלפים ורכבות אין מספר ומספר רפ"ח הוא באצי' ושם הם ג"כ מספר ס"ר נשמות כללי' שהם צריכים לברר רפ"ח חלקים גדולים הן הניצוצות שבאצי'.

אלא [התשובה היא] שלמטה, בעשייה, הניצוצות נפרדו לאלפים ולרכבות שאין להם מספר. מניין רפ"ח הוא באצילות, ושם יש גם שש מאות אלף נשמות כלליות, שצריכות לברר רפ"ח חלקים גדולים, כלומר, את הניצוצות שבאצילות.

התשובה היא שרפ"ח הוא מניין הניצוצות באצילות, ושם עומדות כנגד רפ"ח החלקים הגדולים שש מאות אלף נשמות כלליות. למטה, בעשייה, רפ"ח הניצוצות האלה התפצלו לאינספור חלקים קטנים.

וכמו שלמטה נתרכה מספר הנשמות כנ"ל כך נתרכו מאד הניצוצים לאלפי אלפים חלקים קטנים ולכך נמשך הגלות שעדיין לא נשלם כל הבירורים כו' וכשיושלם הבירור יבא הגואל כבי"א:²⁴

וכשם שלמטה התרכה מספר הנשמות, כפי שהוסבר לעיל, כך התרכו מאד הניצוצות לאלפי אלפים של חלקים קטנים; לכן נמשכה הגלות, כי עדיין לא הושלמו כל הבירורים וכו'. וכשיושלם הבירור יבוא הגואל במהרה בימינו.

מספר הנשמות גדל בירידתן למטה, והניצוצות התרכו עוד הרבה יותר, למיליוני חלקים קטנים. משום כך העבודה נמשכת זמן רב כל כך; וכשתושלם, יבוא הגואל.

קטע 4 • 131-16

להפוך את הרבים לאחד

13 והנה כתי' מה רבו מעשיך²⁵ ה' כלם בחכמה עשית פי' שבחי' הרבוי שנעש' ע"י שבה"כ הנ"ל בנבראי' שבבי"ע

והנה נאמר: "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית". כלומר, הריבוי שנוצר בעקבות שכירת הכלים, כפי שנתבאר לעיל, בנבראים שבעולמות בריאה, יצירה ועשייה,

המילים "מה רבו מעשיך" בתהילים ק"ד מתארות את הריבוי שנוצר בעקבות שכירת הכלים, המצוי בכל הנבראים בשלושת העולמות התחתונים.

ובפרט בעשיי הרבוי והפירוד גדול יותי שכל אי מובדל מחבירו ובבחי' יש ונפרד וזהו מה רבו מעשיך הי' כו'.

ובייחוד בעשיה, שבה הריבוי והפירוד גדולים יותר, שכן כל אחד מובדל מחברו ונמצא במצב של ישות נפרדת. וזהו "מה רבו מעשיך הי' וכו'.

הריבוי גדול ביותר בעשיה, שבה כל נברא נפרד מכל נברא אחר ורואה את עצמו כמציאות עצמאית. זהו פירוש "מה רבו מעשיך"

14 וכולם בחכ' עשית עשית הוא לי' תיקון שע"י החכ' הם מתתקנים בבחי' עולם התיקון דהיינו

"כולם בחכמה עשית": "עשית" היא לשון תיקון. באמצעות החכמה הם מתתקנים בבחינת עולם התיקון; כלומר,

המילה "עשית" מתפרשת במשמעות של "תיקנת", כמו הכשרת דבר לשימוש. באמצעות החכמה מובאים השברים לעולם התיקון, העולם המסודר הבא אחרי התוהו.

שע"י החכ' מגיע ונמשך בהם הביטול להיותי בטלים ונכללים אליו ית' ולהיותי מתחברין יחד עי"ז ולא יהיו מפורדים²⁶ וזהו עבודת ישראל.²⁷

באמצעות החכמה מגיע אליהם הביטול ונמשך לתוכם, כדי שיהיו בטלים ונכללים בו יתברך, וכך יתחברו יחד ולא יהיו נפרדים. וזוהי עבודת עם ישראל.

החכמה היא בחינת הביטול; כשהיא מגיעה אל השברים, הם מניחים את נפרדותם, נכללים בה' ומתחברים מחדש זה לזה. הבאת הדבר לידי כך היא עבודתו של עם ישראל.

15 וזאת תורת האדם^{28,29} לברר בירורין ולהעלותן מבחי' הפירוד לאחדות ה' וזהו אתה אחד ושםך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.³⁰

"וזאת תורת האדם": לברר את מה שצריך בירור ולהעלותו מן הפירוד אל אחדות ה'. וזהו "אתה אחד ושםך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".

הביטוי "וזאת תורת האדם" מתפרש כהגדרת משימתו של האדם: לברר את השברים ולהעלותם מן הפירוד אל אחדות ה'. מובאים דברי תפילת מנחה של שבת, "אתה אחד ושםך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", כדי להמחיש זאת.

פ"י אתה היינו מהו"ע ית' שהוא יחיד ומיוחד ב"ה. ושםך הוא בחי' הזיו והאור המתפשט ממנו הנק' אא"ס ב"ה הוא גי"כ אחד בתכלית.

פירוש הדבר: "אתה" הוא עצמותו יתברך, שהוא יחיד ומיוחד, ברוך הוא. "שםך" הוא הזיו והאור המתפשט ממנו, הנקרא אור אין סוף, ברוך הוא; וגם הוא אחד בתכלית.

"אתה" מתייחס לעצמותו של הקב"ה, שהוא אחד לחלוטין. "שםך" מתייחס לאור ולזיו המתפשטים ממנו, אור אין סוף, שגם הוא אחד בתכלית.

16 ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ^{31,32} דהיינו שהם עושים בחי' אחד אפי' בארץ שעם היות שבארץ הוא הפירוד היותר גדול כנ"ל שעיקר הפירוד והרבוז הוא בעשיי' אעפ"כ הישראל

"ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" — כלומר, הם פועלים אחדות גם בארץ [למטה]. אף שעל הארץ [למטה] יש הפירוד הגדול ביותר, כפי שנתבאר לעיל, מפני שעיקר הפירוד והריבוז הוא בעשיה, מכל מקום, עם ישראל

"גוי אחד בארץ" מתפרש כמי שפועלים אחדות בארץ. עשיה, העולם הגשמי, היא המקום שבו הפירוד גדול ביותר, ואף על פי כן עם ישראל פועל בו אחדות.

ע"י עבודתן ותורתן הם עושים שם ג"כ אחד שהם מעלים הנצוצים שנפלו שם בשכח"כ שיתעלו באחדות ה':

באמצעות עבודתם ותורתם פועלים שם גם כן אחדות: הם מעלים את הנצוצות שנפלו לשם בשבירת הכלים, כדי שיתרוממו וייכללו באחדות ה'.

הם עושים זאת באמצעות עבודתם הרוחנית ולימוד התורה, המעלים את הנצוצות שנפלו לעולם הזה בשבירה ומשיבים אותם אל אחדות ה'.

קטע 5 • 17-22

קשירת האלומות: הבירור הראשון

17 וזהו והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה.³³ שזה הי' ג"כ עבודת השבטים ראובן ושמעון כו' וזהו "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה". גם זו הייתה עבודתם של השבטים, ראובן ושמעון וכו'.

כעת מתבאר הפסוק הפותח: "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה" מתאר את עבודתם של השבטים, אחיו של יוסף.

שהיו מבררים הנצוצין שנפלו בבחי' פירוד בשכח"כ והיו מעלי' אותן בבחי' מ"ן להתכלל במלי' דאצי' ועי"ז היו מתחברים שם יחד והיו לאחדים שהרי נכללו באחדות ה' בבחי' מדת מלכותו ית'.³⁴

הם היו מבררים את הנצוצות שנפלו למצב של פירוד בשבירת הכלים, ומעלים אותם בבחינת מ"ן כדי שייכללו במלכות דאצילות. באמצעות כך התחברו שם יחד ונעשו לאחד, שהרי נכללו באחדות ה', בבחינת מידת מלכותו יתברך.

האחים ביררו את הנצוצות שפזרה השבירה והעלו אותם כמ"ן — "מים נוקבין", המים העולים מלמטה — אל מלכות דאצילות. שם התחברו הנצוצות ונעשו לאחד, כשנכללו באחדות ה' שבמידת מלכותו.

18 וזהו פיי מאלמים אלומים. עד"מ כמו שקושרין העמרים שמקבצין כמה שבולים רבים מאד ומחברין אותן וקושרין אותן באגודה אחת

וזהו פירוש "מאלמים אלומים". למשל, כשקושרים אלומות: אוספים שיבולים רבות מאוד, מחברים אותן וקושרים אותן לאגודה אחת,

"מאלמים אלומים" מתבאר באמצעות מלאכת האיכר: אוספים שיבולים רבות ונפרדות, מחברים אותן וקושרים אותן לאגודה אחת.

וזהו הנקי' אלומה כידוע והרי מתחלה היו השבולים מפורדים זמ"ז וע"י קשירה זו היו לאחדים.

וזה נקרא "אלומה", כידוע. בתחילה היו השיבולים נפרדות זו מזו, ועל ידי קשירה זו נעשו לאחד.

האגודה הזאת נקראת אלומה. בתחילה השיבולים היו נפרדות, והקשירה מאחדת אותן

כמו"כ ממש הוא ענין הבירורים³⁵ והעלאת הנצוצות הנ"ל כשמעלין אותן מטורי דפרודי להתכלל בבחי' מ"ן באחדות ה' שנמצא נעשו ונכללו בבחי' אחד ממש ממה שהיו בתחלה בבחי' פירוד ורכוי כנ"ל.

כך ממש הוא ענין הבירורים והעלאת הנצוצות שנזכרו לעיל: כשמעלים אותם מ"טורי דפרודי" כדי שייכללו כמ"ן באחדות ה', הרי הם נעשים ונכללים בבחינת אחד ממש, בניגוד למצבם בתחילה, שבו היו בבחינת פירוד וריכוי, כנזכר לעיל.

כך פועל בירור הנצוצות. נצוצות הפזורים ב"טורי דפרודי" — כינוי בזהר לעולמות התחתונים המפורדים — מועלים כמ"ן אל אחדות ה', וכך מה שהיה מפוזר ורב נעשה לאחד ממש.

19 וזהו מאלמים אלומים היינו העלאת הנצוצות בבחי' מ"ן בתוך השדה הוא בחי' חקל תפוחין שהיא מלי' דאצי' שלשם נכלל המ"ן כנודע.

וזהו "מאלמים אלומים", כלומר העלאת הנצוצות בבחינת מ"ן "בתוך השדה", שהיא בחינת חקל תפוחין, מלכות דאצילות, שבה נכללים המ"ן, כידוע.

"בתוך השדה" פירושו "חקל תפוחין", כינוי בזהר למלכות דאצילות, שבה נאספים המ"ן העולים

ועוד זאת מה שנק' העלאת מ"ן בלשון מאלמים אלומים. מלשון אלם שאינו יכול לדבר.

ועוד טעם לכך שהעלאת מ"ן נקראת "מאלמים אלומים": המילה "מאלמים" קשורה למילה "אילם", מי שאינו יכול לדבר.

יש טעם נוסף לשימוש במילה "מאלמים": היא מזכירה את המילה "אילם", מי שאינו יכול לדבר

הואיל וענין העלאת מ"ן הוא בחי' בטול³⁶ היש שנתבטל ממש להכלל בה' הרי אז הוא בבחי' אלם שאינו יכול לדבר ולהשפיע לזולתו שזהו בחי' יש.

כיוון שענין העלאת מ"ן הוא בחינת ביטול היש, שהאדם מתבטל ממש כדי להיכלל בה', הרי אז הוא בבחינת אילם, שאינו יכול לדבר ולהשפיע לזולתו; השפעה לזולת היא בחינת יש.

העלאת מ"ן פירושה ויתור על תחושת העצמיות כדי להיכלל בה'. במצב זה האדם דומה לאילם, שאינו יכול לדבר או להשפיע לאחרים, שכן השפעה מניחה שיש לאדם עצמיות ומשהו לתת.

וכיון שעיקר העלאה זו הוא בחי' הבטול ע"כ הוא הפוך ההשפעה ונק' אלם (וכענין אידי דטריד למיבלע ³⁷ כו' עמ"ש ע"פ התוספתא דבשלח ³⁸) (ד' נ"א) בענין אגלילו מיא כו'

ומכיוון שעיקר העלאה זו הוא בחינת הביטול, היא הפוכה מהשפעה ונקראת "אילם". (וזה בדומה לענין "אידי דטריד למיבלע כו"; ראו מה שנתבאר על פי התוספתא דבשלח (ד' נ"א) בענין "אגלילו מיא כו".)

עלייה מתוך ביטול עצמי מנוגדת להשפעה כלפי חוץ, ולכן היא נקראת "אילם". ההקבלה היא לעיקרון התלמודי שלפיו דבר שעסוק בבליעה אינו פולט, וההפניה היא לדיון נוסף, על התוספתא דבשלח, בענין המים שקפאו

ועמ"ש בטעם שהמסעות ³⁹ היו מ"ב וסה"ע הוא מ"ט ימים כי בסה"ע שהוא המשכות יש בכל מדה בחי' גילוי מלי דחסד כו' משא"כ במסעות העלאות הפוך הגילוי כו' ע"ש.

וראו מה שנתבאר בטעם לכך שהמסעות היו מ"ב ואילו ספירת העומר נמשכת מ"ט ימים: בספירת העומר, שהיא המשכה, יש (בכל מידה בחינת גילוי — מלכות דחסד כו'; ואילו המסעות הם עליות, ההפך מגילוי כו'. עיינו שם

ההפניה מצינת גם הסבר לכך שמסעות בני ישראל היו ארבעים ושניים, ואילו ספירת העומר נמשכת ארבעים ותשעה ימים. ספירת העומר היא המשכה, ולכן בכל אחת ממידותיה יש גילוי; המסעות, לעומת זאת, היו עליות, ההפך מגילוי

כי הנה הדבור שבאדם אינו צריך לו רק בשביל לדבר לזולתו אבל כשהוא בפ"ע אי"צ לדבר.

הדיבור שבאדם נצרך רק כדי לדבר עם הזולת; כשהוא לבדו, אין לו צורך לדבר.

ההקבלה לדיבור אנושי: אדם צריך לדבר רק כדי לתקשר עם מישהו אחר. כשהוא לבדו, אין לו צורך לדבר

וכך יובן למעלה בנמצאים הרוחניים ענין בחי' הדבור שבהם (כמו שמצינו בגמ' שתי רוחות מספרות ⁴⁰ כו')

וכך אפשר להבין למעלה, בנמצאים הרוחניים, את בחינת הדיבור שבהם, כפי שמצאנו בגמרא: "שתי רוחות מספרות כו".

כך הוא גם בנמצאים הרוחניים, שהתלמוד מספר שהם יכולים לדבר זה עם זה, כפי שמתואר בסיפור על שתי רוחות ששוחחו

הוא בחי' כח ההשפעה לזולתו מעילה לעלול וזהו כשהעילה הוא מהות בפ"ע אז יכול להשפיע להעלול שלו

בחינת הדיבור שבהם היא כוח ההשפעה לזולת, מעילה לעלול. הדבר שייך כאשר העילה היא מהות בפני עצמה; אז היא יכולה להשפיע לעלול שלה.

בנמצאים הרוחניים, "דיבור" הוא הכוח להשפיע למה שלמטה, מעילה לעלול. העילה יכולה להשפיע לעלול שלה רק כאשר היא עומדת כישות בפני עצמה.

אבל בהיותו דבוק בעילתו וטרוד לקבל שפע לעצמו אז הוא בבחי' בטול לעילתו ואין בו כח להשפיע לזולתו מצד עוצם ביטולו כו'.

אבל כשהוא דבוק בעילתו ועסוק בקבלת שפע לעצמו, הוא בבחינת ביטול לעילתו, ואין בו כוח להשפיע לזולתו, מפני עוצמת הביטול שלו כו'.

כשהוא דבוק במקורו ושקוע בקבלת שפע ממנו, הוא מתבטל למקורו, וביטולו עצמו אינו מותיר בו כוח להשפיע למה שלמטה.

20 ובחי' בטול זה שדבוק בעילתו הוא עד"מ העובר כשהוא בבטן אמו שאינו מהות בפ"ע רק אוכל ממה שאמו אוכלת⁴¹ כו'⁴² אלא לאחר הלידה נעשה יש בפ"ע עד שיכול אח"כ לדבר לזולתו כו'.

וביטול זה, של הדבקות בעילתו, דומה למשל לעובר כשהוא בבטן אמו: אין לו מהות בפני עצמו, אלא הוא "אוכל ממה שאמו אוכלת" כו'. רק לאחר הלידה הוא נעשה יש בפני עצמו, עד שבהמשך הוא יכול לדבר עם הזולת כו'.

ביטולו של דבר הדבק במקורו נמשל לעובר: בהיותו ברחם אין לו קיום עצמאי, והוא "אוכל ממה שאמו אוכלת", כפי שאומר התלמוד. רק לאחר הלידה הוא נעשה יש בפני עצמו, ובהמשך לומד לדבר עם אחרים.

21 ועד"ז יובן בענין הבירורי' שעולים בבחי' מ"ן ונכללים בבחי' עבור ביסוד דנוק' דהיינו שמתחלה היו בבחי' יש ודבר בפ"ע והי' יכול להשפיע לזולתו

ועל דרך זה יובן בעניין הבירורים העולים בבחינת מ"ן ונכללים בבחינת עיבור ביסוד דנוקבא: בתחילה הם היו בבחינת יש ודבר בפני עצמם, ויכלו להשפיע לזולתם;

משל העובר מיושם כעת על הניצוצות המתבררים. כשהם עולים בבחינת מ"ן, הם נכנסים למצב המכונה בקבלה "עיבור" בתוך יסוד דנוקבא, התצורה המקבלת של מלכות. לפני עלייתם היה כל אחד מהם "יש" בפני עצמו, שיכול להשפיע לאחרים.

אבל כשנכלל בבחי' מ"ן שהוא בחי' בטול לאו"א"ס ב"ה ודבוק בו בתכלית הי' בחי' עבור שאז אינו מהות בפ"ע

אבל כשהוא נכלל בבחינת מ"ן, שהיא בחינת ביטול לאור אין סוף ברוך הוא ודבקות בו בתכלית, הרי זו בחינת עיבור, שאז אין לו מהות בפני עצמו,

כאשר הוא נכלל בבחינת מ"ן, הוא מתבטל לחלוטין לאור אין סוף ודבק בו. זהו מצב של עיבור: אין לו עוד קיום כישות בפני עצמו.

רק אוכל ממה שאמו אוכלת⁴³ ולפיכך נק' אז אלומים מלשון אלמים שאינו יכול לדבר ולהשפיע לזולתו מצד עוצם הביטול כמשל העובר כו'.

אלא הוא "אוכל ממה שאמו אוכלת". לכן הם נקראים אז "אלומים", מלשון "אלמים", שאינם יכולים לדבר ולהשפיע לזולתם; מפני עוצמת הביטול, כמשל העובר כו'.

בדומה לעובר, הוא רק "אוכל ממה שאמו אוכלת". לכן הניצוצות נקראים "אלומים", מלשון "אלמים": ביטולם שלם כל כך, עד שאינם יכולים "לדבר", כלומר להשפיע לאחרים.

משא"כ קודם העלאה זו ועבור זה הי' בבחי' יש לדבר ולהשפיע כו' אלא שע"י העלאה זו נעשה בחי' אלמים.

ואילו קודם העלאה ועיבור אלה היה בבחינת יש, ויכול לדבר ולהשפיע כו'; אלא שעל ידי העלאה זו הוא נעשה בבחינת אלמים

לפני העלייה הם יכלו להשפיע; העלייה עצמה היא שהופכת אותם ל"אלמים"

22 ועד"ז יובן שיש ג"כ עבור שני לאחר הלידה כמ"ש בע"ח⁴⁴ והיינו בשביל המשכת מוחין דגדלות צריך לבא מתחלה בבחי' הבטול בתכלית וזהו העבור שני דהיינו שלאחר שהיו לו מוחין והי' יכול להשפיע לזולתו.

ועל דרך זה יובן שיש גם עיבור שני לאחר הלידה, כמובא בעץ חיים. כלומר, כדי להמשיך מוחין דגדלות, צריך תחילה להיכנס למצב של ביטול מוחלט. זהו העיבור השני: לאחר שכבר היו לו מוחין והוא יכול היה להשפיע לזולת

הקבלה, בעץ חיים, מדברת על עיבור שני לאחר הלידה, כפי שמציינת הערת קה"ת. לפני שאפשר לקבל מוחין דגדלות, מי שכבר יש לו מוחין ויכול להשפיע לאחרים צריך לחזור תחילה לביטול מוחלט.

עתה מתכלל בבחי' עבור בתכלית הבטול (ונעשה בחי' אלם כנ"ל) כדי שע"י בטול זה יומשך לו אח"כ מוחין דגדלות מא"ס ב"ה.

הוא נכלל כעת בבחינת עיבור, בביטול מוחלט (ונעשה בחינת אילם, כנ"ל), כדי שעל ידי ביטול זה יימשכו לו לאחר מכן מוחין דגדלות מאין סוף ברוך הוא.

מצב מחודש זה של ביטול מוחלט מחזיר אותו להיות "אילם", והוא שמאפשר להמשיך אליו לאחר מכן מוחין דגדלות מאין סוף

והנה כ"ז הי' עבודת השבטי' שהן בעולם הבריאה (לבד מיוסף שהוא מאצי' כדלקמן אי"ה) והם מרכבה לבחי' מלי דאצי'

והנה כל זה הייתה עבודת השבטים, שהם בעולם הבריאה (מלבד יוסף, שהוא מאצילות, כפי שיתבאר להלן בעזרת ה'); והם העלאת המ"ן שתוארה עד כה הייתה עבודת השבטים, ששורש נשמותיהם בבריאה והם משמשים "מרכבה" — כלי שכופף לחלוטין לרוכב

עליו — למלכות דאצילות. יוסף הוא יוצא מן הכלל: שורשו באצילות, כפי שיתבאר במאמר

והוא כענין י"ב בקר שהיו בים של שלמה⁴⁵ שהן י"ב בחי' שבראש הבריאה והים עומד עליהם הוא בחי' מלי דאצי'.

וזה בדומה לשנים-עשר הבקר שהיו בים של שלמה: הם שנים-עשר בחינות שבראש הבריאה, והים העומד עליהם הוא בחינת מלכות דאצילות.

הכיוור הגדול של שלמה, "הים", עמד על שנים-עשר בקר. הבקר הם שנים-עשר הבחינות שבראש הבריאה — השבטים — והים העומד עליהם הוא מלכות דאצילות.

ולזאת עיקר עבודתם והעלאת מ"ן מהבירורים שביררו בבי"ע היה מגיע עד המלי' דאצי' ולשם הי' נכלל בבחי' מ"ן.⁴⁶

ולכן עיקר עבודתם והעלאת המ"ן מן הבירורים שביררו בבריאה, יצירה ועשייה הגיעו עד מלכות דאצילות, ושם נכללו בבחינת מ"ן.

משום כך עבודת השבטים בהעלאת הניצוצות המתבררים משלושת העולמות התחתונים הגיעה עד מלכות דאצילות ולא למעלה ממנה; שם נכללו הניצוצות כמ"ן.

קטע 6 • 231-27

הבירור השני מלמעלה

23 וזהו מאלמים אלומים בתוך השדה כנ"ל. אמנם ידוע שהמ"ן אע"פ שכבר נכלל בבחי' מלי' עדיין הוא צריך בירור שני ע"י המ"ד.

וזהו "מאלמים אלומים בתוך השדה", כנ"ל. ואולם ידוע שגם לאחר שהמ"ן כבר נכלל בבחינת מלכות, הם עדיין צריכים בירור שני באמצעות המ"ד.

הפסוק הפותח נזכר שוב. אך המ"ן שהגיעו למלכות עדיין זקוקים לבירור שני, הבא מלמעלה באמצעות המ"ד — השפע מלמעלה העונה על ההתעוררות מלמטה.

והוא שנמשך מ"ד דז"א לברר המ"ן דנוק' וזהו ענין יחוד זו"נ. והענין כי אע"פ שנתבררו הניצוצות ונכללו בבחי' מ"ן שהוא בחי' בטול לאלקות כנ"ל עכ"ז אי"א להם להתייחד ממש באלקותו ית'

כלומר, המ"ד דז"א נמשכים כדי לברר את המ"ן דנוקבא, וזהו ענין יחוד ז"א ונוקבא. והענין הוא שאף על פי שהניצוצות התבררו ונכללו בבחינת מ"ן, שהיא בחינת ביטול לאלקות, כנ"ל, עדיין אינם יכולים להתייחד ממש באלקותו יתברך.

המ"ד דז"א נמשכים למטה כדי לברר את המ"ן דנוקבא; זהו יחוד ז"א ונוקבא. אולם גם לאחר שהתבטלו, הניצוצות עדיין אינם יכולים להתייחד באלקות מצד עצמם.

(כמו שהיו קודם שבה"כ שהיו בחי' אלקות ממש מ"ס דתהו) עד שימשך עליהם גילוי שם מ"ה דאצי' ועי"ז יתבררו בירור שני והוא העיקר.

עד שתימשך עליהם התגלות שם מ"ה דאצילות; על, (כפי שהיו לפני שבירת הכלים, כשהיו אלקות ממש, מעשר ספירות דתהו) ידי כך הם מתבררים בירור שני, והוא הבירור העיקרי.

לפני השבירה היו הניצוצות חלק מעשר ספירות דתהו והיו אלקות ממש. כדי לשוב למצב זה צריך להימשך עליהם גילוי שם מ"ה דאצילות, המבטא את עיקרון התיקון; הבירור השני הזה הוא הבירור העיקרי.

יען בכי דוקא אתברירו⁴⁷ שהוא בחינת המ"ד כי הבירור הראשון הי' רק שיהי' בהם בחי' בטול היש

שהרי דווקא בחכמה מתבררים, והיא בחינת המ"ד; ואילו הבירור הראשון פעל רק שתהיה בהם בחינת ביטול היש.

המאמר "בחכמה דוקא אתברירו" מראה שהבירור המכריע נעשה באמצעות חכמה, בחינת המ"ד. הבירור הראשון השיג רק ביטול של תחושת היש.

וזוהו רחוק עדיין מאלהות מאד דאיהו וגרמוהי חד שהם בבחי' בטול אמיתי אלא ע"י שנמשך בהן בחי' מ"ד שהוא הארת שם מ"ה לבררם אז נכללו בבטול אמיתי באלקוי.

והדבר עדיין רחוק מאוד מאלקות, שבה "איהו וגרמוהי חד", והכול בבחינת ביטול אמיתי; רק כאשר נמשכת בהם בחינת מ"ד, שהיא הארת שם מ"ה, כדי לבררם, הם נכללים בביטול אמיתי באלקות.

גם ביטול כזה עדיין רחוק מאוד מאצילות, שבה "איהו וגרמוהי חד" והכול בביטול אמיתי. רק כאשר אור שם מ"ה נמשך לתוכם הם נכללים בביטול אמיתי באלקות.

24 וכמשל באדם שמברר בירורים ע"י שאוכל ושותה ואח"כ מתפלל באהוי"ר ע"י כח זה שאכל ושתה שנמצא נכללו החיות של המאכלים והמשקים שנפלו בשבה"כ בבחי' האוי"ר שלו ועכ"ז הוא עדיין רחוק ממהו' אחד האמת

הדבר דומה לאדם שמברר בירורים באמצעות אכילה ושתיה, ולאחר מכן מתפלל באהבה ויראה מכוח מה שאכל ושתה. נמצא שהחיות שבמאכלים ובמשקים, שנפלו בשבירת הכלים, נכללת באהבה וביראה שלו. ואף על פי כן, הדבר עדיין רחוק ממהותו של אחד האמת,

לשני הבירורים יש מקבילה בעבודת האדם. כשאדם אוכל ושותה ולאחר מכן מתפלל באהבה ויראה מכוח המזון, החיות שבמזון, שנפלה בשבירה, נכללת באהבה וביראה שלו. ובכל זאת, אהבה ויראה של נברא עדיין רחוקות מן האחד האמיתי.

אלא כשע"י העלאת מ"ן דאוי"ר שלו נמשכו לו דו"ר מלמעלה מאת ה' שתפול עליו אימה כו' אז יוכלו באוי"ר זו שנמשכי' מלמעלה מבחי' אלקות ממש ועד"ז הוא בירור שני דמ"ד.

אלא שכאשר באמצעות העלאת המ"ן של אהבתו ויראתו נמשכות אליו מלמעלה, מאת ה', אהבה ויראה, כך ש"תפול עליו אימה כו", אז הן יוכלו באהבה וביראה אלה, הנמשכות מלמעלה מבחינת אלקות ממש. וכך הוא גם הבירור השני של המ"ד.

כאשר אהבתו ויראתו שלו עולות כמ"ן, נמשכות אליו מלמעלה, מאת ה', אהבה ויראה — אותה אימה הנופלת על האדם מאת ה'. רק אז נכללים הניצוצות המתבררים באהבה וביראה שהן אלקות ממש; זהו הבירור השני, באמצעות המ"ד.

25 ואפי' ר"ע שיצתה נשמתו באחד⁴⁸ עכ"ז הרי מס"נ של הנברא רחוק עדיין מאלקות אלא שנמשך עליו הארה מבחי' אחד האמת ואז נכלל מס"נ שלו בבחי' אחד ממש.

גם אצל רבי עקיבא, שנשמתו יצאה באמירת "אחד", מסירות הנפש של נברא עדיין רחוקה מאלקות; אלא שהארה מבחינת אחד האמת נמשכה עליו, ואז מסירות הנפש שלו נכללה בבחינת אחד ממש.

גם רבי עקיבא, שמסר את נפשו כשמילת "אחד" של קריאת שמע על שפתיו, היה נברא, ומסירות הנפש של נברא עדיין רחוקה מאלקות. היא נכללה באחדות ממש רק מפני שאור מן האחד האמיתי נמשך עליו.

וזהו ענין למהוי אביא⁴⁹ שבחיי אי דיחויית בטול היש נכלל ביחוי' בטול אמיתי כו'.

וזהו ענין "למהוי אביא": ה"אחד" של יחודא תתאה, ביטול היש, נכלל ביחודא עילאה, ביטול אמיתי, וכו'.

הביטוי של הזוהר "למהוי אביא" מתאר זאת: ה"אחד" של יחודא תתאה, כלומר ביטולו של הנברא, נכלל ביחודא עילאה, ביטול אמיתי שבו אין מציאות מלבד ה'.

26 ובחיי מ"ד זה הנמשך לברר המ"ן דנוק' זהו מדרגת יוסף הצדיק שהוא בחי' ונהר יצא מעדן להשקות את

הגן⁵⁰ שהגן הוא בחי' מל' ועד שם נמשך בחי' נהר הנביעה מאא"ס ב"ה

ובחינת מ"ד זו, הנמשכת כדי לברר את המ"ן של נוקבא, היא מדרגתו של יוסף הצדיק, שהוא בחינת "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן". הגן הוא בחינת מלכות, ונהר הנביעה מאור אין סוף ברוך הוא נמשך עד לשם

המ"ד הנמשכים מלמעלה הם מדרגתו של יוסף הצדיק, המקביל ל"נהר יצא מעדן להשקות את הגן". הגן הוא מלכות דאצילות, ונהר, זרימה מאור אין סוף, מגיע עד הגן.

והוא בחי' הארת הקו"ח ושם מסתיים ואינו נמשך בביי' לכך הם עלמא דפרודא ומשם יפרד כו'.

היא הארת הקו והחוט, ושם היא מסתיימת ואינה נמשכת לבריאה, יצירה ועשיה. לכן הם עולם הפירוד, ו"משם יפרד" וכו'.

זרימה זו היא הארת הקו והחוט, "קו וחוט" של אור הנמשך מאור אין סוף. היא מסתיימת במלכות דאצילות ואינה נמשכת הלאה לשלושת העולמות התחתונים, ולכן הם "עולם הפירוד", ככתוב "משם יפרד".

אלא שיוסף הוא צדיק שמקשר וממשיך הארת אא"ס בביי' והיינו ע"י שהנבראים נכללים בבחי' מ"ן

בהמל' דאצ"ל כנ"ל ויוסף ממשיך הארת אא"ס ב"ה במל'

אלא שיוסף הוא צדיק שמחבר וממשיך את הארת אור אין סוף לבריאה, יצירה ועשיה. כלומר, הנבראים נכללים כמ"ן במלכות דאצילות, כפי שהוסבר לעיל, ויוסף ממשיך את הארת אור אין סוף ברוך הוא במלכות

יוסף, לעומת זאת, הוא הצדיק שמחבר בין העולמות וממשיך את אור אין סוף גם לבריאה, יצירה ועשיה. הוא עושה זאת באמצעות הנבראים שנכללו כמ"ן במלכות דאצילות: יוסף ממשיך את האור למלכות

לברר את המ"ן בירור שני שיהיו נכללים באלקותו ממש כנ"ל והארה זו היא בחי' הארת הקו וחוט

דאא"ס וזהו בחי' ונהר יצא להשקות כו' כנ"ל.

כדי לברר את המ"ן בירור שני, כך שייכללו באלקותו ממש, כפי שהוסבר לעיל. הארה זו היא בחינת הארת הקו והחוט של אור אין סוף, וזהו "ונהר יצא להשקות" וכו', כפי שהוסבר לעיל.

אור זה מברר את המ"ן פעם שנייה, כך שהם נכללים באלקותו ממש. זהו אור הקו והחוט, הנהר שיוצא להשקות את הגן.

27 ונמצא מדרגת הבירור דיוסף הוא למעלה מעלה מהבירור של השבטים שבירור של השבטים הוא שמעלים מ"ן במלי דאצי ועדיין לא נהפך לאלהות ממש עד שיוסף ממשיך המ"ד

נמצא שמדרגת הבירור של יוסף גבוהה לאין ערוך מהבירור של השבטים. בירור השבטים הוא שהם מעלים מ"ן למלכות דאצילות, ועדיין לא נעשו אלקות ממש, עד שיוסף ממשיך את המ"ד

לכן בירורו של יוסף גבוה בהרבה מבירורם של השבטים. הם מעלים מ"ן למלכות דאצילות, אך מה שהעלו עדיין לא נעשה אלקות ממש, עד שיוסף ממשיך את המ"ד.

שהוא הארת אא"ס שמלוכש בחכמה שזהו ונהר יצא מעדן כו' ובחכמה אתברירו בירור ב' ואזי נכלל המ"ן באלקות ממש שהיא התכללות יחוי"ת ביחוי"ע כנ"ל.

שהם הארת אור אין סוף המלוכשת בחכמה; זהו "ונהר יצא מעדן" וכו'. "ובחכמה יתבררו" בבירור שני, ואז המ"ן נכללים באלקות ממש, וזוהי הכללת יחודא תתאה ביחודא עילאה, כפי שהוסבר לעיל

המ"ד הם אור אין סוף המלוכש בחכמה, "ונהר היוצא מעדן". באמצעות חכמה נעשה הבירור השני, והמ"ן נכללים באלקות ממש: האחדות התחתונה נכללת באחדות העליונה.

קטע 7 • 281-33

האלומות משתחוות

28 והיינו מ"ש והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה שהוא הבירורים מבי"ע להעלותן בבחי' מ"ן במלי כנ"ל.

וזהו מה שכתוב "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה": אלה הם הבירורים מכריאה, יצירה ועשיה, כדי להעלותם כמ"ן למלכות, כפי שהוסבר לעיל

התמונה הראשונה בחלום, "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה", מתארת את הבירור הראשון: האחים מעלים את הניצוצות מן העולמות התחתונים כמ"ן למלכות.

ויוסף עצמו בירר בירור זה הראשון ג"כ אף ששרשו משם מ"ה דאצי שהוא בחי' המ"ד⁵¹ אעפ"כ מאחר שנתלבש למטה בגוף היה צריך לברר בירור זה התחתון ג"כ כשאר אחיו

ויוסף עצמו בירר גם את הבירור הראשון הזה. אף ששרשו הוא משם מ"ה דאצילות, שהוא בחינת המ"ד, מכיוון שהתלבש למטה בגוף היה עליו לברר גם את הבירור התחתון הזה, כמו שאר אחיו

גם יוסף השתתף בבירור הראשון הזה. שורשו בשם מ"ה דאצילות, מקור המ"ד, אך מכיוון שנשמתו התלבשה בגוף גשמי, גם הוא היה צריך לעסוק בעבודה התחתונה, כמו שאר אחיו

וזהו והנה אנחנו מאלמים כו' שכולנו שוים בזה להעלות מ"ן במלי. אלא שלאחר בירור זה

וזהו "והנה אנחנו מאלמים" וכו': בכך כולנו שווים, בהעלאת מ"ן למלכות. אלא שלאחר בירור זה

לכן החלום אומר "אנחנו" מאלמים אלומים: בהעלאת מ"ן כולם שווים, יוסף ואחיו. אבל החלום ממשיך

והנה קמה אלומתי⁵² כו' שנמצא בו מעלה יתירה מצד שרשו בשם מ"ה דאצי" שעייז מדרגתו הוא להוריד מ"ד לברר בירור שני את המ"ן שכבר העלו במל".

"והנה קמה אלומתי" וכו': יש בו מעלה נוספת מצד שורשו בשם מ"ה דאצילות, ובזכותה מדרגתו היא להוריד מ"ד ולברר בירור שני את המ"ן שכבר העלו למלכות.

"והנה קמה אלומתי": לאחר העבודה המשותפת יש ביוסף מעלה נוספת, הנובעת משורשו בשם מ"ה, המאפשרת לו להמשיך מ"ד ולברר פעם שנייה את מה שאחיו העלו.

29 ובירור זה אין כח שאר השבטים שהן בבריאה כו' שלמטה מטה מאצי". וזהו תסובנה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי⁵³ בבחי בטול ממש

בירור זה אינו בכוחם של שאר השבטים, שהם בבריאה וכו', למטה מאוד מאצילות. וזהו "תסובנה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי", בביטול ממש.

השבטים האחרים, ששורשם בבריאה, הרחק למטה מאצילות, אינם יכולים לחולל את הבירור השני. לכן בחלום אלומותיהם מקיפות את אלומתו של יוסף ומשתחוות לה: הן מתבטלות לפניו.

כי בלעדי המ"ד דיוסף לא נכלל המ"ן שלהם באלקות ממש רק שעיי המ"ד דיוסף שמבררם בירור ב' שיוכלו בביטול אמיתי דמ"ה

כי בלי המ"ד של יוסף המ"ן שלהם לא היו נכללים באלקות ממש; רק באמצעות המ"ד של יוסף, שמבררים אותם בירור שני, הם יכולים להיכלל בביטול האמיתי דמ"ה,

בלי המ"ד של יוסף, מה שהאחים העלו לא היה נכלל באלקות ממש. רק הבירור השני שלו מביא זאת לביטול האמיתי של שם מ"ה.

וזהו ותשתחווין כו' ואז הוא שנכללו באלקות כנ"ל (ועמ"ש בענין ב' בירורים אלו ע"פ ואלה שמות):⁵⁴ וזהו "ותשתחווין" וכו': אז הם נכללים באלקות, כפי שהוסבר לעיל. (ועיינו בביאור שני הבירורים הללו על הפסוק "ואלה שמות").

השתחווית האחים היא הרגע שבו עבודתם נכללת באלקות. הסוגריים מפנים לדיון מורחב בשני הבירורים במאמר על "ואלה שמות", הפותח את ספר שמות.

30 והנה להבין ביאור ענין ותשתחווין לאלומתי. גם ענין החלום השני השמש והירח כו' משתחווים לי⁵⁵ שהדברים מגיעים ליעקב וכמ"ש ואביו שמר⁵⁶ כו'.

כעת יש להבין את פירוש העניין של "ותשתחווין לאלומתי", וכן את עניינו של החלום השני, "השמש והירח... משתחווים לי", שהדברים מכוונים ליעקב, כפי שכתוב "ואביו שמר" וכו'.

עולות כאן שתי שאלות על השתחוויה: השתחווית אלומות האחים לאלומתו של יוסף, והחלום השני שבו השמש והירח משתחווים לו. החלום השני נוגע ליעקב, ולכן נאמר שאביו "שמר את הדבר" בזכרונו.

איך יתכן שיעקב שהוא למעלה במדרגה מיוסף כי הוא בחי' גוף ויוסף בחי' ברית ואע"ג דגוף וברית כחדא מ"מ הוא גבוה כו' א"כ איך ישתחוה ליוסף וזה תמוה.

איך ייתכן שיעקב, שמדרגתו גבוהה משל יוסף, שכן הוא בחינת הגוף [תפארת] ויוסף בחינת הברית [יסוד], ואף על פי ש"גוף וברית חשיבי חד", מכל מקום הוא גבוה יותר וכו' – אם כן, איך ישתחוה ליוסף? הדבר תמוה.

איך יכול יעקב להשתחוות ליוסף? לפי הקבלה, יעקב הוא תפארת, "גוף" הספירות, ויוסף הוא יסוד, "הברית". אף ש"גוף וברית חשיבי חד", הגוף עדיין גבוה יותר, ולכן השתחוויית יעקב נראית בלתי אפשרית.

אך הענין כי השתחוואה כוללת ב' בחי'.⁵⁷ הא' בחי' בטול שבטל ומשתחוה כו' כמו וצבא השמים לך משתחווים^{58, 59} שהם מתבטלים כו'. הב' הוא ענין המשכה שמרכין ראשו וממשיכו למטה.

אלא שהענין הוא שהשתחויה כוללת שתי בחינות. הראשונה היא ביטול: האדם מתבטל ומשתחוה וכו', כמו "וצבא השמים לך משתחווים", כלומר הם מתבטלים וכו'. השנייה היא ענין של המשכה: האדם מרכין את ראשו וממשיך אותו למטה.

התשובה היא שלהשתחויה יש שני צדדים. היא מבטאת ביטול, כמו "וצבא השמים לך משתחווים", והיא גם המשכה: כיפוף הראש כלפי מטה ממשיך משהו למטה.

31 ובאמת הא בהא תליא שע"י הבטול גורם ההמשכה כו'. וכן ידוע ג"כ מהשתחוואה שבש"ע באמרו בא"י

שהוא בחי' בטול וגם המשכה ע"י שמרכין ראשו וממשיך מבחי' ברוך בבחי' אתה כמבואר בפע"ח.⁶⁰

ובאמת, שני הדברים תלויים זה בזה, שכן כאמצעות הביטול גורמים להמשכה וכו'. כך ידוע גם מענין ההשתחוואה בתפילת שמונה עשרה, כשאומרים "ברוך אתה הוי"י: יש בה ביטול וגם המשכה, על ידי שמרכינים את הראש וממשיכים מבחינת "ברוך" לבחינת "אתה", כמבואר בפרי עץ חיים.

שני ההיבטים תלויים זה בזה: הביטול הוא שממשיך את האור למטה. כתבי האריז"ל, פרי עץ חיים, מסבירים זאת בהשתחוואה בתפילת העמידה ב"ברוך אתה הוי"י: האדם מבטל את עצמו, ועל ידי הרכנת הראש ממשיך את האור מן הבחינה הנסתר של "ברוך" אל הבחינה הגלויה של "אתה".

32 ועד"ז יובן ענין ותשתחווין לאלומתי. כי הנה השבטים כשהעלו מ"ן במלכות וצריכים לעורר המשכת

מ"ד דאצילות שע"י עיקר הבירור.

כך יובן ענין "ותשתחווין לאלומתי". כאשר השבטים העלו מ"ן במלכות, היה עליהם לעורר את המשכת המ"ד דאצילות, שבאמצעותה נעשה עיקר הבירור.

כעת מתבארת השתחוואת האחים. לאחר שהעלו מ"ן במלכות, היה עליהם לעורר את זרימת המ"ד מאצילות, שבה נעשה עיקר הבירור.

ובאמת אין המ"ד נמשך אלא לאחר שיש העלאת מ"ן כי לית ברכתא שריא באתר ריקניא⁶¹ רק כשיש כלי אז שורה האור והמ"ן הוא כלי להמ"ד.

ובאמת, המ"ד נמשך רק לאחר שיש העלאת מ"ן, שהרי "לית ברכתא שריא באתר ריקניא" — הברכה אינה שורה במקום ריק. האור נמשך רק לאחר שהמ"ן עולה, משום שכפי שאומר הזוהר, "לית ברכתא שריא באתר ריקניא" — הברכה אינה שורה במקום ריק. האור

המ"ד נמשך רק לאחר שהמ"ן עולה, משום שכפי שאומר הזוהר, "לית ברכתא שריא באתר ריקניא" — הברכה אינה שורה במקום ריק. האור שורה רק במקום שיש בו כלי, והמ"ן הוא הכלי למ"ד.

לכן כדי לעורר המשכת מ"ד דיוסף היה צ"ל תחלה העלאת מ"ן דהשכטים בבחינת בטול לעורר המשכה זו. גם יובן זה ממשל גשמי בזיוג זכר ונקבה שאין קישוי אלא לדעת.⁶²

לכן, כדי לעורר את המשכת המ"ד של יוסף, היה על השכטים להעלות תחילה מ"ן בבחינת ביטול, כדי לעורר המשכה זו. הדבר יובן גם ממשל גשמי, מייחוד זכר ונקבה, שעליו נאמר "אין קישוי אלא לדעת".

לכן העלאת המ"ן של האחים בביטול הייתה צריכה לבוא תחילה, כדי לעורר את המשכת המ"ד של יוסף. אדמו"ר הזקן מביא לכך הקבלה מייחוד איש ואישה, ומצטט את דברי הגמרא שהתעוררות תלויה בכוונה מודעת.

33 וכשהנקבה עורכת שולחנה אז נתעורר תאות הזכר כו'. וזהו והנה תסובינה אלומותיכם שעשו הכלי והעלאת מ"ן ותשתחווין לאלומתי.

וכשהנקבה עורכת את שולחנה, מתעורר רצון הזכר כו'. וזהו "והנה תסובינה אלומותיכם" — הם יצרו את הכלי ואת העלאת המ"ן, ואז "ותשתחווין לאלומתי".

המשל ממשיך בלשון המרומזת של הגמרא: כשהאישה "עורכת את שולחנה", מתעורר רצון האיש. כך גם אלומות האחים "סבכו", יצרו את הכלי באמצעות המ"ן שלהם, והשתחוו לאלומתו של יוסף.

ובהשתחואה זו עשו ב' בחי' א' הבטול שלהם לאור א"ס הבי' שעיי' עשו ג"כ ההמשכה שיומשך המ"ד

בהשתחואה זו עשו שני דברים: ראשית, ביטלו את עצמם לאור אין סוף; ושנית, באמצעות כך גרמו גם להמשכה, כדי שהמ"ד יימשך,

בהשתחואתם היו שני היבטים: ביטול לאור אין סוף, ובאמצעותו המשכת המ"ד.

דהיינו שיומשך הארת הא"ס בבחי' יוסף והמשכה זו שעשו הם היינו שיומשך בחי' האו"פ ביוסף. ואמנם השתחואה דיעקב היה רק ענין המשכה לבדה שהמשיך בחי' המקיף ליוסף כו'.

כלומר, שתימשך הארת אין סוף בבחינת יוסף. ההמשכה שהם פעלו היא המשכת בחינת האור הפנימי ביוסף. אולם השתחואות יעקב הייתה המשכה בלבד: הוא המשיך את בחינת האור המקיף ליוסף וכו'.

מה שהם המשיכו היה אור אין סוף אל יוסף, ובפרט את האור הפנימי — אור שנכנס אליו ונעשה חלק ממנו. לעומת זאת, השתחואות יעקב הייתה המשכה בלבד, והאור שהמשיך ליוסף היה האור המקיף, שנשאר למעלה ממנו ומעבר לו.

קטע 8 • 34-35

טעותם של האחים

34 והנה סבת שנאת השבטים ליוסף על חלומותיו כו' הוא לפי שהם טעו בדבר א'. בהיות

והנה, הסיבה לשנאת השבטים את יוסף בגלל חלומותיו וכו' הייתה שהם טעו בדבר אחד. שכן

מדוע שנאו האחים את יוסף בגלל חלומותיו? מפני שטעו בדבר אחד.

כי ידוע בענין ששם עלו שבטים שבטי⁶³ י"ה כו'. שיש בחי' י"ב גבולי אלכסון⁶⁴ בז"א דאצילות ונק' שבטי י"ה שנמשכים מאו"א.

ידוע בענין ששם עלו שבטים שבטי י"ה וכו', שיש בחינת שנים עשר גבולי אלכסון בז"א דאצילות, והם נקראים "שבטי י"ה" מפני שהם נמשכים מאבא ואמא.

הפסוק "שם עלו שבטים שבטי י"ה" מתייחס, בקבלה, לשנים עשר "גבולי אלכסון" — שנים עשר הצירופים של ששת הכיוונים — שבז"א דאצילות. הם נקראים "שבטי י"ה" מפני שהם נמשכים מאבא ואמא, חכמה ובינה, שהאותיות י"ה שבשם מייצגות

35 ולזאת סברו השבטים שלמטה ששרשן משם וא"כ הם במדרגה אחת עם יוסף שכולן שרשן מז"א

דאצילות וא"כ אין צריכים לו בשביל המשכת המ"ד

לכן סברו השבטים שלמטה ששרשם משם, ואם כן, הם בדרגה אחת עם יוסף, שכן שורש כולם בז"א דאצילות; ואם כן, אינם זקוקים לו כדי שתימשך המ"ד

האחים הסיקו שמכיוון שנשמותיהם באות משנים עשר גבולי ז"א, הם עומדים בדרגה אחת עם יוסף, ולכן אינם זקוקים לו כדי להמשיך את המ"ד.

שהרי כמוהו כמוהם משרש אי מבחי' ז"א שמשם המשכת המ"ד. אבל טעו בזה כי אמת ששרשם⁶⁵ מז"א כנ"ל אבל הם בעצמם למטה בבריאה.

שהרי הוא והם שווים, ושורשם אחד — בבחינת ז"א, שממנה נמשכת המ"ד. אבל בזה טעו: אמת ששרשם בז"א, כנ"ל, אך הם עצמם למטה, בבריאה.

הם חשבו שהם שווים לו, ושורשם אחד בבחינת ז"א, שהיא מקור המ"ד. טעותם הייתה זו: אמנם שורשם שם, אך הם עצמם נמצאים למטה, בבריאה.

וכנ"ל בענין בחי' י"ב בקר שהים עומד עליהם מלמעלה הילכך הם רק המעלים מ"ן למלכות.

וכנ"ל בענין בחינת שנים עשר הבקר שהים עומד עליהם מלמעלה; לכן הם רק מעלים מ"ן למלכות.

כמו בשנים עשר הבקר שהים עומד עליהם מלמעלה, כך תפקידם הוא רק להעלות מ"ן למלכות.

משא"כ יוסף שלמטה הוא עצמו מבחי' יסוד דאצילות ממש ולפיכך הוא דוקא הממשיך מ"ד והם צריכים לו כמו שכתוב והנה תסובינה אלומותיכם⁶⁶ כו' כנ"ל:⁶⁷

מה שאין כן יוסף, שגם למטה הוא עצמו מבחינת יסוד דאצילות ממש, ולכן דווקא הוא ממשיך את המ"ד, והם זקוקים לו, כמו שכתוב "והנה תסובינה אלומותיכם" וכו', כנ"ל.

יוסף, גם כשהוא נמצא למטה, הוא עצמו מבחינת יסוד דאצילות ממש. לכן דווקא הוא ממשיך את המ"ד והם זקוקים לו, כפי שאמר החלום: "והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי".

בעבודה

האדם מברר את הניצוצות שבמזון ובעולם כשהוא אוכל לשם שמים ואחר כך מתפלל באהבה ויראה הנמשכות מכוח האכילה. אולם אהבתו ויראתו של האדם עצמו, ואפילו מסירות נפש, נשארות בגדר "יחודא תתאה" עד שנמשכת עליהן יראה מלמעלה; עבודתו מלמטה יוצרת את הכלי, בביטול, לקבלת ההשפעה מלמעלה.

שאלות לשיחה

1. כיצד משל האותיות של "ברוך" מסביר מה פירוש "שכירה", ומדוע ההפרדה גורמת להסתלקות האור.
2. מדוע ריבוי רפי"ח הניצוצין מסביר את אורכה של הגלות?
3. באיזה מובן ביטולם של הניצוצות העולים הוא "אילם", וכיצד משל העובר מבהיר זאת?
4. מה ההבדל בין הבירור הראשון, של האחים, לבין הבירור השני, של יוסף, וכיצד ממחישים זאת האכילה והתפילה?
5. כיצד שני ההיבטים של ההשתחוויה מיישבים את הקושי בכך שיעקב השתחוה ליוסף?

מקורות והפניות

הערות

פסקה 1

1 והנה אנחנו מאלמים אלומים

ההערה מונה את החיבור הזה כאחד משני תעתיקים נוספים של אותו מאמר, כלומר כנוסח מקביל של המאמר.

הערת קה"ת

בי הנחות אחרות — בסה"מ תקס"ה ע' צט. וראה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' יח. ובמגדל עוז ע' שפט שרבינו הזקן למד ענין זה מהרה"ק אברהם בן הה"מ ז"ל. באוה"ת בראשית כרך ו' תתרפב, א המאמר עם הגהות אחרות נדפס מגוכתי"ק כ"ק הצ"צ שנכתבו כנראה בחיי כ"ק אדה"א או קודם לזה. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. ראה הנחות — תרטי"ז ד"ה והנה אנחנו שמבאר הענינים של המאמר. ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ה.

2 והנה אנחנו מאלמים אלומים

יוסף מספר לאחיו את חלומו: הם מאלמים אלומים בשדה, אלומתו קמה ואלומותיהם משתחוות לה. המאמר כולו מפרש את הפסוק הזה

בראשית ל"ז:7 Genesis 37:7

וְהָיָה אֲנַחְנוּ מְאַלְמִים אֶלְמִים פְּתוּךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קֶמֶה אֶלְמִיתִי וְגַם־נִצָּבָה וְהָיָה תִסְכִּינָה אֶלְמִיתִכֶּם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֶלְמִתִּי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לו, ז.

3 אלה המלכים אשר מלכו

"אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל". בעקבות הקבלה, אדמו"ר הזקן מפרש את המלכים האלה כשבעת מלכי תוהו, שכליהם נשברו

בראשית ל"ו:31 Genesis 36:31

וְאלֹהֵי הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדָוִם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לו, ז.

4 שהן ז' מלכין קדמאין דתהו שנפלו בשבכה"כ

ההערה מפנה לקטע מאוחר יותר בתורה אור העוסק גם הוא בשבעת מלכי תוהו הקדמונים; כאן לא נמסרה לו הפניה בספריא

הערת קה"ת

ראה לקמן קי, ד. ביאורה"ז להצ"צ כרך א ע' רפא.

5 ומשם . . כידוע

חילוף נוסח: בנוסח המאמר הנדפס שם באור התורה לא מופיעות המילים "ומשם ירדו... כידוע".

הערת קה"ת

באוה"ת שם ליתא.

פסקה 2

6 שהוא ענין הברכה

המאמר מוסיף ש"ברכה" פירושה כאן המשכה, ולכן המילה "ברוך" מבטאת את המשכת האור האלקי כלפי מטה

הערת קה"ת

בד"ה פדה בשלום תשל"ה (הנחה בלתי מוגהה) מוסיף "היינו ברכה לשון המשכה".

7 אזי לא ימצא בהן התלבשות השכלה זאת כלל

המאמר מוסיף שהרעיון כבר אינו גלוי באותיות הנפרדות, אך בוודאי נותר בהן זכר לכך שהיו מחוברות, משום שהקדושה לעולם אינה מסתלקת ממקומה

הערת קה"ת

בד"ה פדה בשלום תשל"ה מוסיף: "היינו שאין השכלה זו בגילוי, אבל בטח שנשאר איזה רושם מזה שהיו אותיות אלו ביחד, שהרי קדושה לא זה ממקומה".

פסקה 3

8 היש מספר

"היש מספר לגדודיו?" בלדד מתאר את צבאותיו הרבים מספור של ה'; אדמו"ר הזקן משתמש בפסוק כדי לבטא את ריבוי סוגי הנבראים שנוצרו מכלי תוהו השבורים

איוב כ"ה:3 Job 25:3

הֲיֵשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרְהוּ:

Is there any number of His armies? And upon whom doth not His light arise?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כה, ג.

פסקה 4

9 שאין עוד מלבדו

"הוי" הוא האלקים, אין עוד מלבדו". אדמו"ר הזקן מביא זאת כביטוי לאחרות האמיתית של ה', שקיומם הנפרד של הנבראים נראה כסותר אותה

דברים ד':35 Deuteronomy 4:35

אֵתָהּ הָרָאָתָ לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ:

Unto thee it was shown, that thou mightiest know that the L-RD, He is G-d; there is none else beside Him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 6

10 ונהר יוצא מעדן

"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". אדמו"ר הזקן מפרש את עדן כחכמה, את הגן כמלכות דאצילות ואת

ע' ה. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שעו. סה"מ אעת"ר ע' קכב. ועוד.

רפ"ח מת

בשער רפ"ח ניצוצין, פרק א, מסביר האריז"ל שכאשר מתו המלכים של תוהו, נשארו רפ"ח ניצוצות של אור בתוך הכלים השבורים, ודורש את המילה מרחפת כ"רפ"ח מת".

עץ חיים י"ח:ב'2:18 Sefer Etz Chaim

... כשנשברו הכלים היו ו' מדרגות הראשונות ושאר המדרגות מן הז' ואילך והוא בכלל שהוא חשבון ומספר י' אותיות המילוי שהם ג' ע"ב ומשם ואילך כולם ירדו בבריאה עם הכלים בסוד הניצוצין ופשוט הוא שכל המדרגות שלמטה ממנו נכללין בה ואינם נחשבים בה כדבר בפ"ע ולכן אינה עולה במספר ולכן אינו נחשב רק מדרגה זו בחי' מספר י' אותיות המילוי שהוא ג' ע"ב וכל שאר הניצוצין שלמטה מהם נכללין באלו ע"ב וכבר נת"ל במקומות רבים כי מציאת מספר רפ"ח ניצוצין הם ד' בחי' ע"ב שירדו מאלו הד' היות וכולם יחד ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

פסקה 11

17 כמו שהיו עדיין באצילות

ההערה מפנה לשיחה בלקוטי שיחות הדנה בנקודה זו: המספר רפ"ח מתייחס לניצוצות כפי שהיו עדיין באצילות

הערת קה"ת

ראה לקו"ש חט"ו ע' 524.

18

וזהו רפ"ח מת

תורת האריז"ל שלפיה מרחפת מצטרפת ל"מת רפ"ח". אדמו"ר הוקן מוסיף שרפ"ח הוא מניין הניצוצות כפי שהם במדרגת אצילות

עץ חיים י"ח:ב'2:18 Sefer Etz Chaim

... כשנשברו הכלים היו ו' מדרגות הראשונות ושאר המדרגות מן הז' ואילך והוא בכלל שהוא חשבון ומספר י' אותיות המילוי שהם ג' ע"ב ומשם ואילך כולם ירדו בבריאה עם הכלים בסוד הניצוצין ופשוט הוא שכל המדרגות שלמטה ממנו נכללין בה ואינם נחשבים בה כדבר בפ"ע ולכן אינה עולה במספר ולכן אינו נחשב רק מדרגה זו בחי' מספר י' אותיות המילוי שהוא ג' ע"ב וכל שאר הניצוצין שלמטה מהם נכללין באלו ע"ב וכבר נת"ל במקומות רבים כי מציאת מספר רפ"ח ניצוצין הם ד' בחי' ע"ב שירדו מאלו הד' היות וכולם יחד ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

19

וזהו רפ"ח מת כו'

נוסח אחר: בכתב היד של הצמח צדק כתוב "וזהו מת רפ"ח", בסדר האותיות של מרחפת

הערת קה"ת

באו"ת גוכתי"ק הצ"צ: "וזהו מת רפ"ח כו'". וכ"ה הלשון בלקו"ת מטות פכ, ד. וכ"ה בע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"א. וראה בהנסמן למאמרי אדה"ז — פרשיות פ' בראשית ע' א.

20

כי הנה ידוע

Sefer HaMaamarim: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד 5634.

הערת קה"ת

קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ד ע' קמה.

ההתחלקות כראשיתו של עולם הבריאה

בראשית ב':2 Genesis

וְנָהָר יֵצֵא מִצֶּדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, י.

פסקה 7

11 פני ארי' אל הימין פני שור

חזון המרכבה של יחזקאל: פני אדם, פני אריה מימין, פני שור משמאל ופני נשר. אדמו"ר הוקן מזהה את הפנים האלה עם ארבעת המחנות שאליהם מתחלק הנהר בבריאה

יחזקאל א':10 Ezekiel

וְדִמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־הַיְמִין לְאַרְבַּעָתָם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהַשְׂמֹאל לְאַרְבַּעָתָם וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעָתָם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 10

12 הס"ר נשמות הם שכבר נתקנו ונתבררו

ההערה מפנה לביאור ארוך של הצמח צדק, שנדפס בהוספות לכרך זה, על שש מאות אלף הנשמות שכבר נתקנו מן השבירה

הערת קה"ת

ראה בארוכה בביאור הצ"צ על פי ח"ש נדפס לעיל בהוספות. לקו"ש ח"י ע' 119 הערה 29.

13 כי הנה ידוע ע"פ רוח אלקים מרחפת

ההערה מפנה למאמר של אדמו"ר הוקן על פרשת בראשית, המבאר את הפסוק "רוח אלקים מרחפת"

הערת קה"ת

מאמרי אדה"ז פרשיות בראשית ע' א. וראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נו.

14 רוח אלקים מרחפת

"רוח אלקים מרחפת על פני המים". האריז"ל דורש את המילה מרחפת כ"מת רפ"ח".

בראשית א':2 Genesis

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם:

Now the earth was unformed and void, and darkness was upon the face of the deep; and the spirit of G-d hovered over the face of the waters.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 רפ"ח מת

ההערה מפנה לדיון ברפ"ח הניצוצות בביאורי הזהר על פרשת בלק

הערת קה"ת

ראה ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"א. ראה גם בה"ז בלק קט, ד. סה"מ תקס"ה ע' קד. מאמרי אדה"א בראשית ע' נו. מאמרי אדה"ז — פרשיות פ' בראשית

פסוקה 12

21 דור הולך ודור בא

"דור הולך ודור בא, והארץ לעולם עומדת". אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי כדי לתאר את הדורות הרבים שכבר עסקו בבירור הניצוצות.

Ecclesiastes 1:4 ד"ד: א: ד: קהלת

דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת:

One generation passeth away, and another generation cometh; And the earth abideth for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 שו"ה ס"ר — ממספר זה

כתב היד של הצמח צדק מוסיף כאן שגם בארץ פולין לבדה יש יותר משש מאות אלף יהודים.

הערת קה"ת

באוה"ת שם גוכתי"ק הצ"צ נוסף: שאף במדינת פולין ימצא יותר מס"ר.

23 בגמרא כפר שחליים

הגמרא מספרת על יישובים בארץ ישראל שמנו אוכלוסייה עצומה, ובכללם כפר שחליים. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות כמה יהודים היו בתקופות הקדומות.

Gittin 57a:12 ב"א: י"ז גיטין

אלו הן: כפר ביש, כפר שיחליים, כפר דקריא. כפר ביש - דלא יתבני ביתא לאושפיא. כפר שיחליים - שהיתה פונקטן מן שחליים. כפר דקריא - אמר רבי יוחנן: שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה, ויולדות נקבה באחרונה, ופוסקות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

גיטין נז, א.

24 יוסף ה' עליהם

ברכת משה: "ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים". אדמו"ר הזקן מוסיף את הברכה כשהוא מזכיר שעם ישראל גדל.

Deuteronomy 1:11 דברים א': י"א

ה' אלקי אבותיכם יסוף עליכם ככם אלף פעמים ויכרך אתכם כאשר דרך לכם:

The L-RD, the G-d of your fathers, make you a thousand times so many more as ye are, and bless you, as He hath promised you!—

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 13

25 מה רבו מעשיך

"מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית". אדמו"ר הזקן מפרש "מה רבו" כריבוי שנוצר בעקבות השבירה, ו"בחכמה עשית" כתיקונו.

Psalms 104:24 כ"ד: כ"ד: תהלים

מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ הנניך:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

פסוקה 14

26 שו"ה יחד — מפורדים

בכתב־ידו של הצמח צדק נוסף כאן מראה מקום: "ועיין במה שנתבאר לעיל, בפרשת וישלח, בעניין יש לי רבי ויש לי כלי". הוא מפנה לדיון על "יש לי רבי" של עשו לעומת "יש לי כלי" של יעקב.

הערת קה"ת

באוה"ת גוכתי"ק נוסף הגה"ה מכ"ק הצ"צ: (ועמש"ל פי וישלח בעניין יש לי רב ויש לי כו"ע"ש). וזהו.

27 ולא יהיו נפרדים

אותו מראה מקום נוסף, לדיון בפרשת וישלח על "יש לי רבי" ו"יש לי כלי". העורכים מציינים שהכוונה לכתב־היד שהוזכר לעיל, שבו חסר הטקסט עד וישב.

הערת קה"ת

באוה"ת גוכתי"ק שם נוסף: ועמש"ל פי וישלח בעניין יש לי רב ויש לי כל ע"ש. [כוונה לכוך הנ"ל — וחסר שם עד וישב].

פסוקה 15

28 וזאת תורת האדם . . שיתעלו באחדות ה'

ההערה מפנה לעיון המורחב של אדמו"ר האמצעי בנושא זה בפרשה זו, העוסק במקביל במשימת האדם לברר ניצוצות ולהכניסם לאחדות ה'.

הערת קה"ת

ראה תו"ח פרשתנו סו, א ואילך. לקו"ש ח"י ע' 119.

29 וזאת תורת האדם

דברי דוד: "וזאת תורת האדם, ה' אלקים". אדמו"ר הזקן מפרש אותם כתיאור משימתו של האדם לברר את הניצוצות.

שמואל ב ז': י"ט II Samuel 7:19

ותקטן עוד זאת בעיניך אֲדֹנָי ה' ותדבר גם אֶל־בֵּית־עֲבָדְךָ לְמַרְחֹק וְזֹאת תוֹרַת הָאָדָם אֲדֹנָי ה'

And this was yet a small thing in Thine eyes, O L-rd GOD; but Thou hast spoken also of Thy servant's house for a great while to come; and this too after the manner of great men, O L-rd GOD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ

"ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". הפסוק נאמר בתפילת מנחה של שבת; הפסקה הבאה מסבירה אותו.

דברי הימים א י"ז: כ"א I Chronicles 17:21

ומי כעמך יִשְׂרָאֵל גוי אחד בארץ אשר הִלַּךְ הָאֱלֹקִים לְפָדוֹת לוֹ עַם לְשׁוֹם לֶךְ שֵׁם גְּדֻלוֹת וְנִרְאוֹת לְגִרְשׁ מִפְּנֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם גוֹיִם:

And who is like Thy people Israel, a nation one in the earth, whom G-d went to redeem unto Himself for a people, to make Thee a name by great and tremendous things, in driving out nations from before Thy people, whom Thou didst redeem out of Egypt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 16

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

דברי הימים-א יז, כא.

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ

הפסוק נקרא במשמעות פעילה: ישראל עושים את הארץ, המקום המפוצל ביותר, לאחת עם הי

דברי הימים א י"ז:כ"א I Chronicles 17:21

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אשר ה' ה' האלקים לפדות לו עם לשום לה שם גדלות ונראות לגרש מפני עמך אשר-פדית ממצרים גוים:

And who is like Thy people Israel, a nation one in the earth, whom G-d went to redeem unto Himself for a people, to make Thee a name by great and tremendous things, in driving out nations from before Thy people, whom Thou didst redeem out of Egypt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 17

והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה

חלומה הראשון של יוסף: "והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה". כעת מתבאר שהוא מתאר את עבודת האחים בבירור הניצוצות

בראשית ל"ז:7 Genesis 37:7

והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם-נצבכה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

וזהו... עבודת השבטים

הקטע בוויח מסביר שיש לעסוק בצורכי העולם "באחוריים" ולא בכל הלב, ושהקביה מביא אדם לידי כך כדי להפוך חושך לאור — למשל, כשהוא מתפלל בכוח המזון שאכל. הדבר ממחיש את אותה עבודת בירור, בהקשר של אכילה וצורכי הגוף

הערת קה"ת

לקמן מה, ד. קיז, ג מציין לכאן.

פסקה 18

ענין הבירורים

ההערה מפנה להסברו של אדמו"ר האמצעי על הזוהר בתחילת חוקת, לדיון מקביל בענייני הבירורים

הערת קה"ת

ראה ביאורו"ז לכ"ק אדה"א ר"פ חקת. דרך מצותיך מצות איסור עבודת בעלי מומין. בדי"ה ויגש אליו יהודה תשלי"ו (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קיז) דכאן מבאר "שהניצוצות שנתבררו ע"י השבטים הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף כי הבירור שע"י השבטים הוא בירור בדרך מלמטה למעלה (בירור דב"ן). דבירור זה הוא רק ביטול היש, ולכן הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף, בירור בדרך מלמעלה למטה (בירור דמ"ה). ועי"ז הם

(הניצוצות) נכללים באלקות, ומבואר בתו"א [לקמן כח, ג] שכדי שתהיי המשכה דשם מ"ה, הוא ע"י העלאת מ"ן דשם ב"ן, וזהו מ"ש ותשתחווה לאלומתי, העלאת מ"ן דהשבטים בבחי' ביטול (השתחווה), שע"י עוררו המשכת שם מ"ה להיות בירור שני" ע"ש בארוכה. ובסה"מ הקצרים: "וזהו מאלמים אלומים כמו קיבוץ שבולת רבים לעשות מהם אגודה א' כו", והעלאת מ"ן של השבטים להעלות ליחודו ית' לא"ס ב"ה הוא צריך שיתעלו דרך מדרגת יוסף לפי שהן מעלמא דנוקבא ויוסף מעלמא דדכורא וד"ל".

פסקה 19

מאלמים אלומים מלשון אלם... בחי' בטול

ההערה מפנה לדיונים מקבילים ב"מאלמים אלומים" כאילמות וכביטול; לפי ההערה, בעמ' 94 מובא קטע מכאן ומצוטט המאמר הזה

הערת קה"ת

בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' ב. המשך תער"ב ח"ב ע' א"סו. סה"מ תרכ"ז ע' צד מביא קטע מכאן. ומציין לכאן.

אידי דטריד למיבלע

העיקרון התלמודי שלפיו בשר שסופג נוזל אינו פולט את מה שספג, "אידי דטריד למיבלע". בחסידות משתמשים בו לתיאור מדרגה השקועה כל כך בקבלה, עד שאינה משפיעה דבר

חולין ק"ח Chullin 108b

הערת קה"ת

ע"פ חולין קח, ב. וכהלשון כאן מובא בדא"ח בכ"מ, ראה לעיל י, ב. לקמן קט, ג. סידור קמג, ב.

ועמ"ש ע"פ התוספתא דבשלח

ההערה מזהה את הדיון בתוספתא דבשלח ("אגלידו מיא") הנוכח בטקסט; הוא נדפס בביאורי זוהר של אדמו"ר האמצעי

הערת קה"ת

ביאורו"ז לכ"ק אדה"א מד, א ואילך.

ועמ"ש בטעם שהמסעות היו מ"ב

הקטע מסביר שכאשר המלכות עולה ממגבלתה, כל המדרגות שמעליה עולות עמה, ושהדבר נעשה באמצעות ארבעים ושניים המסעות של שש מאות אלף הנשמות — תנועה של עלייה. הדבר תומך בנקודה שבטקסט, שהמסעות היו עליות, ההפך מגילוי

הערת קה"ת

לקו"ת מסעי פט, ד.

שתי רוחות מספרות

סיפורו של החסיד ששמע שתי רוחות משוחחות בבית הקברות. אדמו"ר הזקן מביא אותו כדי להראות שגם לנמצאים רוחניים יש "דיבור" — כוח לתקשר עם הוולת

ברכות י"ח ב:ז-ח' Berakhot 18b:7-8

ולא? והתנאי: מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערך ראש השנה בשני בצורת, והקניטתו אשתו, והלך ולן בבית הקברות. ושמע שתי רוחות שמספרות זו לזו. אָמְרָה חָדָא לְחִבְרָתָהּ: חֲבֵרְתִּי, בּוֹאִי וְנִשְׁטַבְּעוּלָם, וְנִשְׁמַע מֵאַחֲרֵי חֲפָגוּד מַה פּוֹרְעָנוֹת בָּא לְעוֹלָם? אָמְרָה לָהּ חֲבֵרְתָּהּ: אֵינִי יְכוּלָה, שְׂאֵנִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלֶת שֶׁל קָנִים. אֵלֶּא לְכִי אִתָּךְ, וּמַה שְׂאֵת שׁוֹמַעַת אֲמִיר לִי. הֲלָכָה הִיא וְשִׁטָּה וּבָאָה. וְאָמְרָה לָהּ חֲבֵרְתָּהּ: חֲבֵרְתִּי, מַה שְׁמַעַת מֵאַחֲרֵי ...

Do they not [know of the troubles of others]? Lo, there is a teaching : It once happened that a pious man gave a denar-

ius to a beggar on the New Year's eve in a time of drought. His wife upbraided him ; so he went and spent the night in the cemetery. He heard two spirits conversing. One said to the other, "Come, friend, let us wander in the world and hear behind the curtain what visitation is to come upon the world." The other spirit replied, "I cannot, ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות יח, ב. באוה"ת שם תתרגם, ב מוסיף: "וכמ"ש במ"א בביאור מ"ש באוצ"ח בענין הצמצום ורשימו רל"א שיערים כו". כנראה הכוונה להנדפס בלקו"ת בהוספות לויקרא.

פסקה 20

41 רק אוכל ממה שאמו אוכלת

התלמוד מתאר את העובר בבטן אמו, ש"אוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה". אדמו"ר הוקן משתמש בו כדימוי לתלות מוחלטת במקור.

נדה ל' ב:י"ח: Niddah 30b:18

דרש רבי שמלאי: למה הולד דומה במעי אמו — לפנקס שמקופל, ומונח ידיו על שתי צדעיו, שתי אציליו על שתי ארכובותיו, ושני עקביו על שתי עגבותיו, וראשו מונח לו בין ברכיו, ופיו סתום, וטבורו פתוח. ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. וכיון שיצא לאויר העולם — נפתח הסתום, ונסתם הפתוח, שאלמלא כן אינו יכול להיות אפילו שעה אחת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

42 שו"ה אוכלות כו'

בכתב"היד של הצמח צדק נוסף: "ואינו מהות בפני עצמו"

הערת קה"ת

באוה"ת מגוכח"ק הצ"צ נוסף: ואינו מהות בפ"ע.

פסקה 21

43 רק אוכל ממה שאמו אוכלת

תיאורו של התלמוד את העובר, ש"אוכל ממה שאמו אוכלת". כאן הוא מיושם על הניצוצות הנכללים במלכות כמ"ן

נדה ל' ב:י"ח: Niddah 30b:18

דרש רבי שמלאי: למה הולד דומה במעי אמו — לפנקס שמקופל, ומונח ידיו על שתי צדעיו, שתי אציליו על שתי ארכובותיו, ושני עקביו על שתי עגבותיו, וראשו מונח לו בין ברכיו, ופיו סתום, וטבורו פתוח. ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. וכיון שיצא לאויר העולם — נפתח הסתום, ונסתם הפתוח, שאלמלא כן אינו יכול להיות אפילו שעה אחת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסקה 22

44 עבור שני לאחר הלידה כמ"ש בע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

שער העיבור פ"א.

45

כענין י"ב בקר שהיו בים של שלמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ראה לקמן קג, א.

46

שו"ה לו — מא"ס ב"ה

אור התורה מוסיף דוגמה נוספת ל"אילמות": משה היה "כבד פה" מפני שהיה בביטול ("ונחנו מה"), ולכן לא יכול היה להיות "יש" שמשפיע. בדומה לכך, אמירת דברי תורה בשבת הותרה רק בדוחק, מפני הביטול שמעל להשפעה.

הערת קה"ת

באוה"ת שם נוסף: (וגם דמיון לבחי' אלמים הנ"ל הוא מ"ש במ"א בענין שהי' משה כבד פה לפי שהי' בבחי' ביטול ונחנו מ"ה לא יכול להיות יש להשפיע וכעין זה ה"ע בקושי התירו לדבר דברי תורה בשבת מצד הביטול שלמעלה מהשפעה).

פסקה 23

47 בחכמה דוקא אתברירו

בקטע בחי' שרה מוסבר שאין בירור אלא באצילות, בחכמת כל סדר ההשתלשלות, "ואתברירו בחכמה"; הברור נעשה באמצעות זיווג, ונשמות הצדיקים מעלות מ"ן עד מלכות דאצילות. הקטע מבחיר את המקור ואת המשמעות של הביטוי המצוטט כאן.

הערת קה"ת

נסמן לעיל טז, ד.

פסקה 25

48 ר"ע שיצתה נשמתו באחד

התלמוד מספר שכאשר הוציאו את רבי עקיבא להורג הוא קרא קריאת שמע והאריך במילה "אחד" עד שיצאה נשמתו. אדמו"ר הוקן מביא זאת כשיא מסירות הנפש של האדם.

ברכות ס"א ב:ט"ז: Berakhot 61b:9

בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את קשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן!? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה "בכל נפשך" אפילו נוטל את נשמתך. אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שכא לידי, לא אקיימנו? היה מאריך ב"אחד", עד שיצתה נשמתו ב"אחד". יצתה בת קול ואמרה: "אשריד רבי עקיבא שיצאה נשמתו באחד".

When they brought R. 'Akiba out to execution, it was the time for reading the Shema'; and though they were combing his flesh with iron combs, he kept receiving upon himself the yoke of the Kingdom of Heaven. His disciples said to him, "Our master, thus far!" He answered them, "Throughout my life I have been troubled about this verse, '[And thou shalt love the L-rd thy G-d...]' and with all thy soul' which means: Even if He take thy life. For said I, 'When will it be ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות סא, ב. וראה לקוטי שיחות ח"ו ע' 126 הערה 35.

49

למהוי אב"א

הזוהר (תרומה, בקטע שאומרים בליל שבת) מדבר על השכינה שמתייחדת למעלה "למהוי חד בחד". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כהכללת האחדות. התחתונה באחדות העליונה.

Zohar II, 135a זח"ב קלה,

הערת קה"ת

זח"ב קלה, א.

פסקה 26

50

ונהר יצא מעדן להשקות את הגן

הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, שנקרא קודם במאמר כחכמה הנמשכת למלכות דאצילות, מזוהה כעת עם המשכת אור אין סוף על ידי יוסף.

בראשית ב':10 Genesis 2:10

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 28

51

ששרשו משם מ"ה דאצי' שהוא בחי' המ"ד

ההערה מציינת שאור התורה על שמות מביא את הקטע הזה בעניין שורשו של יוסף בשם מ"ה דאצילות.

הערת קה"ת

אוה"ת שמות ע' יד מציין לכאן.

52

והנה קמה אלומתי

"והנה קמה אלומתי וגם ניצבתי". הפסוק נדרש על הכוח הנוסף של יוסף, הנובע משורשו בשם מ"ה, לחולל את הבירור השני.

בראשית ל"ז:7 Genesis 37:7

וְהָיָה אֲנִיחֵנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה אֲלֵמִתִּי וְגַם־נִצְבָּה וְהָיָה תִסְבִּינָה אֲלֵמִיתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָי לְאֵלֵמִתִּי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 29

53

תסובנה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי

"תסובנה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי". הפסוק נדרש על המ"ן של השבטים, שהבירור שלהם מושלם באמצעות המ"ד של יוסף.

בראשית ל"ז:7 Genesis 37:7

וְהָיָה אֲנִיחֵנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה אֲלֵמִתִּי וְגַם־נִצְבָּה וְהָיָה תִסְבִּינָה אֲלֵמִיתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָי לְאֵלֵמִתִּי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

54

ע"פ ואלה שמות

הקטע המצוטט, בספר שמות, עוסק בכך שהמלאך מיכאל מקריב על המזבח של נשמות הצדיקים, בירור של נשמות הראויות להיכלל באור

אין סוף. הוא חלק מהדיון בבירורים שאליו מתייחס הטקסט

הערת קה"ת

ראה לקמן מט, ג. באוה"ת בראשית כרך ו תתרפד, א במקום מראה מקום זה נמצא "ע"פ הזוהר וישב דקפ"א אך אל הפרוכת כו' ובשאר דוכתי".

פסקה 30

55

החלום השני השמש והירח כו' משתחווים לי

החלום השני של יוסף: "והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי". יעקב הבין שהשמש היא הוא עצמו

בראשית ל"ז:9 Genesis 37:9

וַיִּחְלֶם עוֹד חֲלוֹם אֲחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאָחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמֹתִי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:

And he dreamed yet another dream, and told it to his brethren, and said: 'Behold, I have dreamed yet a dream: and, behold, the sun and the moon and eleven stars bowed down to me.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56

ואביו שמר

"ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר". מכאן שהחלום השני נגע ליעקב

בראשית ל"ז:11 Genesis 37:11

וַיִּקְנְאוּ־בּוֹ אָחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר:

And his brethren envied him; but his father kept the saying in mind. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לו, יא.

57

השתחווה כוללת כ' בחי'

המאמר על מגילת אסתר, שאליו מפנים בעניין שתי הבחינות שבהשתחוויה, פותח בהסבר כיצד הלבוש, הסוס והכתר המלכותיים שניתנו למרדכי מקבילים לדברים שנתגלו במתן תורה

הערת קה"ת

ראה לקמן בד"ה יביאו לבוש מלכות, צא, א. ובאוה"ת פ' תרומה ד"ה ועשו לי מקדש ע' איתכח. סה"מ תרל"ב ע' עד.

58

וצבא השמים לך משתחווים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

נחמ"י טו, ו.

59

וצבא השמים לך משתחווים

"וצבא השמים לך משתחווים". אדמו"ר הזקן מביא את הפסוק כדוגמה להשתחוויה כביטול

נחמיה ט':6 Nehemiah 9:6

אַתָּה־הוּא ה' לְבִדְךָ אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־ם וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 31

60 ברוך בבחי' אתה כמבואר בפע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ראה שער העמידה.

פסקה 32

61 לית ברכתא שריא באתר ריקניא

העיקרון שבזה, שהברכה אינה שורה במקום ריק: נדרש כלי שיקבל אותה. אדמו"ר הזקן משתמש בעיקרון זה כדי להראות שהמ"ן צריך לעלות לפני שהמ"ד יורד.

זח"ב קנה, אר55a Zohar II,

זח"ג לד, א34a Zohar III,

הערת קה"ת

זח"ב קנה, א. קנז, ב. זח"ג לד, א.

62

שאינ קישוי אלא לדעת

מאמר חז"ל שלפיו התעוררות הזכר דורשת כוונה מודעת. כאן הוא משמש משל להתעוררות מלמטה המעוררת את ההמשכה מלמעלה.

יבמות נ"ג ב: י"א-י"ג 53b:11 Yevamot

לא מיבעיא קאמר. לא מיבעיא הוא שוגג והיא קמפוננה למצוה, אי נמי הוא מזיד והיא קמפוננה למצוה, אלא אפילו הוא שוגג והיא מזידה, דתרוייהו לא קמפונני לשם מצוה — אפילו הכי קנה. תני רבי חייה: אפילו שניהם שוגגים, שניהם מזידים, שניהם אנוסים. אנוס דמתניתין היכי דמי? אילימא כשאנסוהו גוים ובא עליה, והאמר רבא: אין אונס לערנה! לפי שאין קישוי אלא לדעת. אלא בלישן. והאמר רב יהודה:

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסקה 34

63 ששם עלו שבטים שבטי ייה

"שם עלו שבטים שבטי ייה". הקבלה מפרשת את "שבטי ייה" כשנים עשר הגבולים של ז"א, הנמשכים מאבא ואמא.

תהילים קכ"ב:ד' 122:4 Psalms

ששם עלו שבטים שבטי־קה עדות לישראל להודות לשם ה'

Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קכב, ד.

64

שיש בחי' י"ב גבולי אלכסון

הקטע אומר שאף שהשבטים עצמם נמצאים בבריאה, שורשם הוא שנים עשר גבולי האלכסון של ז"א דאצילות, ומצטט במפורש את המאמר הזה. קריעת הים לשנים עשר נתיבים הייתה עליית שנים עשר שבטי בריאה אל אותם גבולים.

הערת קה"ת

בלקרי"ת צו יז, א. שמע"צ פ, ד מציי"ן לכאן.

פסקה 35

65 שו"ה שורשם

נוסח שונה: בכתב היד כתוב "שורש לשורשם", ונאמר שהשבטים "נשפלו למטה, בבריאה".

הערת קה"ת

באוה"ת מגוכחתי"ק הצ"צ נ: שרש שורשם. אבל הם נשפלו למטה בבריאה.

66

והנה תסובינה אלומותיכם

"והנה תסובינה אלומותיכם". המאמר חוזר בסיומו אל החלום: האחים זקוקים ליוסף כדי להשלים את עבודתם.

בראשית ל"ז:7 Genesis 37:7

והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם־נצכה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67

אלומותיכם כו' כנ"ל

אור התורה מביא כאן תקציר של המאמר כולו, ואחר כך מעתיק ממאמר "ואני נתתי לך שכם אחד", ויחי תקס"ג. התקציר חוזר על מהלך הדברים: השבירה כהתפרדות, הבירור הראשון של השבטים כאגוד אלומות, הבירור השני של יוסף, שני ההיבטים שבהשתחוואה, וטעות האחים בנוגע לשורשם.

הערת קה"ת

באוה"ת שם נמצא קיצור ואח"כ מעתיק מד"ה ואני נתתי לך שכם אחד מפי ויחי תקס"ג ע"ש. הקיצור. השב"כ ענין בחי' פירוד ופירור הכלי לחלקי רבים ועיי' מסתלק האור וההשכלה, ושבירה זו הי' בנשמו' וניצוצי' לכן כל מה שירדו למטה נעשה הרבוי יותר. ועבודתינו לברר ולהעלות מטורי דפרודא לבחי' אחדי גוי אחד בארץ, וזהו מאלמי' אלומין, מהרבה שבולי' נעשה אלומה א', גם לי אדם מצד הביטול כו'. וכ"ז הוא העלאי מ"ן ביטול היש ועדיין צריך בירור שני עיי' מ"ד לשיתהפך לאלקרי ממש וזה הי' עבודת יוסף וזהו והנה קמה אלומתי כו' וענין ותשתחוין כי השתחוא' ביטול וגם עיי' המשכה מאו"ס להתלבש במ"ד דיוסף, והשתחוא' דיעקב המשכה לבד. ומה שהשבטי' שנאו אותו לפי שסברו ששורשם ג"כ מיי"ב גי'א דז"א א"כ כמוהו כמוהם וא"צ לו בשביל המי"ד ג"כ אבל האמת שהם יי"ב בקר דבריא' והוא מיסוד ז"א וזה הי' החלומות כנ"ל.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0. ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0. תרגום.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/2/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק